26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7041 — 4 ՄԱՐՏ 1909 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 24 ՄԷՖԷՐ 1327 — 17 Mars 1909 — 26me année — N. 7041

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամսեայ	45 »
Դաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆր.
» » վեցամսեայ	30 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՕՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه قلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԻՆՉ ՕԳՈՒՏ ՏԵՍԱՆՔ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵՆԷՆ

«Մինչեւ ցարդ ի՞նչ գործնական օգուտ տեսանք հայ յեղափոխութենէն», կը հարցնէ Բիւզանդիոնի խմբագրապետ Պ. Բիւզանդ Քէչեան, իր շաբաթ օրուան հատուածը յօդուածին մէջ։

Հարցում մըն է ասիկա, որ միեւնոյն ժամանակ անարգ ու վայրագ ուրացումն է քսան տարիէ ի վեր ազգային ազատագրութեան համար թափուած բոլոր արիւններուն։ Իր պարզութեանը մէջ, այս հարցումը կը բովանդակէ հակայեղափոխական տարրին ամբողջ հոգեբանութիւնը, որուն արտայայտիչը կը հանդիսանայ ահա մարդ մը, որ չորս միլիոն հայերուն մէջէն թերեւս մի՛ միակը կամ մէկ քանիներու մէջ ինք ամէնէն աւելի օգտուած է յեղափոխութենէն, ազատութեան համար թափուած արիւններէն։

Շիտակը չա՛տ, չափազանց դժնդակ բան է չսպասած վայրկեան մը հայ յեղափոխութեան և հայ յեղափոխական մարտիրոսագրութեան հասցէին ուղղուած պժգալի անարգանքի մը առիթ ելլալ իբրաւցի տարփոդանքը ընել այդ յեղափոխութեան,—ամէնէն հերոսայիններէն մէկը զոր երբէք արձանագրած ըլլայ մարդկային պատմութիւնը և որուն նման հոյակապ ու հսկայական ժեսդ երբէք գծած ըլլար իր պատմական անցեալին ամբողջ տեւողութեանը միջոցին հայ ազգը։

Եւ արդէն, այնքան սուրբ և այնքան հզօր եղելութեան մը — զոր բացառիկ կորովով օժտուած ազգերու միայն տրուած է ապրիլ — փաստաբանութիւնը ընել որովհետեւ եսասէր ու անկարգաբիր մարդու մը քէֆը ուզեր է զայն վարկաբեկ ընել, ինքնին յարգանքի արտայայտութիւն մը չպիտի ըլլար դէպի յեղափոխութիւնը։ Ինչո՞ւ մանաւանդ վրդովել քունը անոնց որ ինկան ազատագրութեան տաժանքոտ ու արիւնալի ճամբաներուն վրայ, և որոնք այսօրուան ազատութիւնը պատրաստեցին՝ իրենց դիակներուն դէզերուն ու բարձրականգուն պատուանդանովը անոր խարխլը ձեւացնելով։

Բայց դժբախտաբար դեռ հասարակութեան մաս մը ունինք, որուն մէջ որշողութեան (discernement) և դիտակից, ինքնուրոյն ու անկախ դատողութեան ոգին այնքան զարգացած չէ, և չորս ծագերէն փչող հովերէ տարուելու հոգեկան դրութեան մը մէջ կը գտնուի։ Ասիկա ներելի վիճակ մը չէ անշուշտ այնպիսի ժամանակ մը, ուր գէթ գրելու և խօսելու ազատութիւնը կայ։ և մանաւանդ կարելի չէ թոյլ տալ որ երբ մարդուն մէկը Հայուն ամէնէն նուիրական ու գուրգուրալի բանին՝ Յեղափոխութեան դէմ կը հայոյէ, գտնուին միամիտներ որ հասանութեան գլուխ երերցնեն անոր հետ։

Ասիկա անարգութենէ ու վատութենէ վեր բան մը՝ դաւաճանութիւն պիտի ըլլար։

Ի՞նչ օգուտ ունեցեր է եղեր յեղափոխութիւնը մեզի՝ Հայերուս համար։

Ասիկա կը նմանէր հարցնել թէ ի՞նչ օգուտ ունեցան ֆրանսական յեղափոխութիւնը, յունական յեղափոխութիւնը, պուլկարական յեղափոխութիւնը, լեհական յեղափոխութիւնը, մակեդոնական յեղափոխութիւնը և բոլոր միւս յեղափոխութիւնները։ Եւ կամ միեւնոյն բանն է հարցնել թէ ինչո՞ւ ծագեցան բոլոր այս յեղափոխութիւնները։ Այսքան մանկական հարցումի մը տեղնուտեղը պատասխանելու համար կարելի էր վերոյիշեալ բոլոր յեղափոխութիւններուն սկզբնապատճառները որոնել գտնել պատմութեան մէջէն և մէկիկ մէկիկ յիշել։ Սակայն, ընդհանուր բացատրութեան մը մէջ կարելի է խտացնել ատոնք. բռնապետական իշխանութենէն, անիրաւ ու կեղծքող տիրապետութենէն գոյութիւնը վերջիվերջոյ կը ծնի ժողովրդային ըմբոստացումի շարժում մը, որ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ յեղափոխութիւն։ Այս անօրմալ վիճակը յառաջ կուգայ իշխանութեան անօրմալ ուղղութենէն։ մէկը միւսին հետեւանքն է։ Երբոր կառավարական սիստէմ մը իրեն սկզբունք կը դնէ՝ իր գոյութիւնը ընդ քարշ ածելու համար՝ ծծել ժողովուրդին արիւնը և ճզմել խորտակել անոր կամքն ու անոր իրաւունքները, երբոր այդ սիստէմը անանկ ասոլճանի մը կը հասնի ուր համբերելը ջնջումի համանիշ է, հարատաւուածը, ինքնաբերաբար, ոտքի կ'ելլայ, կը կազմակերպուի, զէնք կ'առնէ և կը խուժէ այդ սիստէմին ու անոր հեղինիներուն դէմ։ Կռիւը նախ անհաւասար է։ Բռնաւորը իր պաշտպանութեան հզօր միջոցները ունի, որոնցմով կը շանթահարէ ըմբոստութեան առաջին փորձերը։ Ընդվզումը կ'ընկրկի՝ բայց չի դասալքիր. ետ կ'երթայ՝ յետոյ աւելի ուժգնութեամբ խուժելու համար։ Կռիւը կը տասնկանայ խուլ, անխնայ, ահաւոր։ Ու ա՛լ կուգայ բոպէ մը ուր Բռնապետութիւն և Յեղափոխութիւն գիրկընդխառն կը բզքտեն զիրար, կ'իյնան արիւնուռայ, ճակատավայրի փոշիներուն մէջ կորսուած... Ու, երբոր մշուշը փարատի՝ վեր կ'ելլայ ա՛ն որ յաղթական է, կա՛մ յեղափոխութիւնը կամ բռնակալութիւնը։ Եթէ բռնակալութիւնն է վեր ելլողը՝ կռիւը պիտի չարունակուի աւելի քան երբէք ուժգնութեամբ։ Եթէ յեղափոխութիւնն է, արդէն վերջացած է կռիւը։ Դիտուած է որ այս փոխադարձ բզքտումին մէջ՝ ամէն մէկ ընդհարումէն յետոյ, միշտ բռնակալութիւնը բան մը կորսնցուցած է իր զօրութենէն, մինչ յեղափոխութիւնը՝ ամէն մէկ պարտութենէ ետքն իսկ՝ աւելի հուժկու, աւելի գերէզօր դիրքով մը կը կանգնի իր թշնամիին դէմը։ Ասանկով վերջ ի վերջոյ յաղթութիւնը կը մնայ յեղափոխութեան կողմը։

Ահա՛ ռուսական յեղափոխութիւնը. վերջին կռուէն դուրս եկաւ վերջէր խոցուած, բռնակալութիւնը տարաբ յաղթանակը. բայց կռիւը չէ դադրած, պիտի վերսկսի՝ մօտ ապագային՝ աւելի բուռն, աւելի արիւնուռյա և աւելի ոսերիմ։

Ինչո՞ւ ծնաւ Հայ Յեղափոխութիւնը. որովհետեւ՝ անմոլորելիօրէն բռնակալութիւն մը երկարաչնչօրէն ծրագրած էր մեր ցեղին բնաջնջումը, ու գործադրութեանը ձեռնարկած էր այդ դժոխային ծրագրին։

Քէչեանններու ըմբոստումով, ձեռնածաւ պիտի սպասէինք ուրեմն որ այս ծրագիրը մինչեւ վերջին էջը գործադրուէր առանց որ մենք Հայերս ընդդիմութեան ամենապզտիկ չարժումը ընէինք, առանց որ բողոքի կամ ըմբոստութեան դրօշը վերցնէինք։ Պիտի համակերպէինք անարտունչ խողխողումի մը, ինչպէս ալ արդէն եղաւ մեծ մասամբ։ Բանի որ պիտի կորսուէինք սպառսպուռ, լաւագոյն էր սուրը ձեռքը իմալ արիարար, քան ոչխարի ապուշութեամբ մորթուուիլ։

Օսմ. Յեղափոխութեան բո՛ւն պատիւը Հայո՛ւնն է։ Տասնբինը տարի Հայը եղաւ որ չարունակ յեղափոխութեան չեփորը հնչեցուց զրահապատ, պողպատեայ բրոնակալութեան մը զարուրանքին մէջտեղ։ Հինգդարեայ ահեղ կազմակերպութիւն մը իր հիմերուն վրայ դողացուց այս ամ մը ժողովուրդը։ Իր արձակած մռնչիւնէն իր թշնամիներն իսկ սարսափեցան։ Զարհուրեցաւ, բայց ամէն մէկ սպանդ նոր զարկ մը եղաւ՝ վերապրող հայութեան գիտակից և արի սերունդին մարտիկները քշելու տանելու դէպի նորանոր ճակատամարտներ, դէպի ամէնէն դժնդակ ու արնաբուրալից ճամբաները մարտնչումի և անձնազոհութեան։ Ինկան անոնք, ողջունելով մահը ժպտալութիւն ու գոհ, արհամարհանքի մահացու ծաղրը նետելով ապուշ բռնակալութեան մը երեսին, որ կատաղօրէն կը մեռցնէր երկրին այն զաւակները, որոնք պատրաստ էին իրենց այդ թանկագին արիւնը թափելու՝ օսմ. հայրենիքին պաշտպանութեանը համար։

Թուրքը, այն տարրը որուն ոգէտ հարուածներուն ենթարկուեցանք երկար տարի, ազատութեան առաջին փողը հնչեցնելուն՝ մէկէն ի մէկ լուսաւորում՝ ջերմեռանդութեամբ ու ապաշաւի արցունքներով ծնրադրեց յիշատակին առջեւ այն հայ դիւցազուններուն որոնք հիմը դրին օսմ. ազատագրութեան գործին և արիւնին նուիրեցին անոր յաղողութեանը համար։ Այո, Թուրքը, մեր երկի թշնամին, ազնուութիւնը ունեցաւ խոստովանելու թէ այս ազատութիւնը զոր վերջապէս ողջունեց Օսմ. Հայրենիքը՝ Հայուն գործն է, անոր տուած զոհերուն և անոր մղած հերոսական պայքարին արդիւնքն է։

Եւ ահա Հայ մը, հայ մամլոյն բարձունքէն, ժպրտութիւնը ունի պռռալու թէ «Ինչ գործնական օգուտ տեսանք հայ յեղափոխութենէն։»

Բայց ի՞նչ կայ աւելի ճշմարիտ քան անիկա, ո՛վ Բէչեան էֆէնտի, թէ դո՛ւք, և մասնաւորապէս դուք չքեղօրէն նպաստաւորուեցաք հայ յեղափոխութենէն, որուն կը պարտիք, բացարձակապէս, ձեր հիմակուան դիրքը։ Ի՞նչ էիք 96ին՝ Յեղափոխութեան ամէնէն չնդալից պայթման բոպէներուն. ոչնչութիւն մը, թերթի մը պարզ խմբագիրը։ Իսկ հիմակ, թերթի մը տէրն էք, հարստութեան մըն ալ տիրացած — կ'ըսեն։ Առանց ատոր, այդ յեղափոխութեան, պիտի չարունակեիք նոյնը մնալ, ձեր փոքր այդքան հաճոյաւէտ կարգառումով մը չպիտի հարստահարէիք միջոցը, այդքան ինքնավստահ ու անգութ չեղտով մը չպիտի անարգէիք ազգային ամենէն նուիրական բաները։

Տասերկու տարի չարունակ, բայց չարունակ օգտուեցաք այդ յեղափոխական վիճակէն, որուն դէմ հիմակ ձեր լուսանքները կ'արձակէք։ Անծանօթ—ոմանց համար ծանօթ — միջոցներով ձեր թերթին արտօնութիւնը ձեռք բերելէ յետոյ՝ կը բարձրացուցիք ձեռք բերելէ յետոյ՝ կը բարձրացուցիք ձեռք բերելէ յետոյ՝ կը բարձրացուցիք

ցաւ և թէ ինչո՞ւ կը վախնանք թէ հուսկ ուրեմն ամանը մեր գլխուն կոտրին իբրեւ վերջին միջոց վէճերը կարգադրելու։

Արդէն այն վայրկեանէն որ Ռուսիա իր ձեռքը առաւ Թուրքիայուկար բանակցութիւնները, տարակոյս չկայ թէ մեզի շահաւէտ եղանակով վերջացնելու համար չառաւ, ուրեմն այդ կողմէն վնաս մը ունինք քաշելիք։ Բայց մեծագոյն վնասը կը կասկածիմ թէ պիտի քաշենք, երբ Սերպիոյ պահանջումները քննելու և վճռական որոշումը տալու վայրկեանը հասնի։ Չի այժմ ո՛չ Սերպիա ետ կը կենայ Հերսէք-Պոսնայի մասին իր յարուցած առարկութիւններէն և ոչ Աւստրիոյ վրայ ամենափոքր միտում կ'երեւի անոնց ամենէն սննչան մասն անգամ գոհացնելու։ Ինչպէ՞ս պիտի լուծուի ուրեմն սա խնդիրը. պատերազմո՞վ. բայց մեծ տէրութիւնները, մանաւանդ Անգլիա և Ֆրանսա չեն ուզեր որ պատերազմ տեղի ունենայ, գիտնալով թէ չի կրնար սահմանափակուիլ Պալքանի մէջ, այլ տիեզերական հանգամանք պիտի առնէ, դէմ առ դէմ հանելով Եւրոպայի երկու դաշնակից խմբաւորութիւնները։ Բայց քանի որ նիգրին ենթակայ տէրութիւնները (Սերպիա և Աւստրիա) չեն յօժարիր զիրար հասկնալ և ոչ ալ կը Թողուն որ գործը պատերազմի յանգի, ինչ կերպով պիտի վերջանայ,— ամենայն հանգանակութեամբ երրորդի մը միջոցով, և այդ երրորդը, Թուրքիա կրնայ ըլլալ, եթէ նկատողութեան առնուին այն զրոյցները՝ որ արդէն սկսած են շրջիլ թէ Եէնիբազարի կողմէն հատուցում մը ըլլայ Սերպիոյ՝ մնտեսական փոխարինութեամբ մը և այս կերպով պալքանեան կնճիռը լուծուի, լմնայ։

Կը տեսնէք ահա թէ ամենը մեր գլխուն կոտրել չէ, ինչ է եթէ խնդիրն այս եղանակով լուծուի։ Բայց անգամ մը որ տեսան թէ մենք դրամի սիրուն ամէն զոհողութիւն կ'ընենք, ինչպէս Պուլկարիոյ խնդրին մէջ, զոր 125 միլիոն ֆր.ով վերջացնել կ'ուզենք և այժմ գուցէ 82 միլիոն ալ չկրնանք առնել, քանի որ Ռուսիա մէջը մտաւ, և ինչպէս Հերսէք-Պոսնայի խնդրին մէջը, որուն համար 2½ միլիոն ոսկին բաւական համարեցինք, բնականաբար պիտի կարծեն թէ Եէնի-Պազարի կողմէն ալ զոհողութիւն մը ընելու չատ դժկամակ չպիտի ըլլանք, երբ ոսկիի փայլուն շողունը ցոլացնեն մեր աչքին։ Չէ՞ որ գիտեն թէ Ալլահ fkrիմ տիr առածն ալ արեւելեան է և կը նշանակէ թէ սա ալ առնենք ուտենք, վերջը Աստուած ողորմած է։

Այո՛, Աստուած ողորմած է, բայց կ'ողորմի աշխատողներուն և ոչ թէ ունեցածը ծախող ուտող ծոյներուն, որոնց երբէք չպիտի գթայ երբ ամէն բան սպառեն ու անօթի մնան։ Իսկ ունեցածը ուտելուն վերջը անօթի մնալ է։

Բայց ինչո՞ւ համար անգամ մը այս գաղափարը տուած ըլլայ մեր տէրութիւնը, որ այսպէս ամէն պարագայի մէջ ալ յուսան թէ կերբակել պիտի տան մեզի զայն։ Պատճառը միայն ան չէ որ երկու թարմ օրինակները դեռ նոր որուեցան մեր կողմէն, այլ մեր մնտեսական կեանքի քաջ գիտակ ըլլալնին ալ է, որովհետեւ մենք փոխանակ անկեղծ բարեւորդումներով մեր օսմանեան ի բնէ բարեւեր ու հարուստ երկիրները բարգաւաճեցնելու և մեր մնտեսական ու եւմտական պէտքերը ներքնապէս հոգալու, աչք մնած ենք միշտ օտար դրամներու և յաճախակի փոխառութիւններով մեր ներկայ ու ապագայ սերունդը պարքերով կը ծանրաբեռնենք։ Այդ պարագային իրաւունք չունին՝ ուրեմն օտարները կարծելու թէ դրամի սիրուն ամէն զոհողութիւն կ'ընենք, զոհողութիւն հոգի, զոհողութիւն իրաւունքի, զոհողութիւն արժանապատուութեան։ Հետեւաբար ինչո՞ւ չկամենանք թէ պալքանեան ներկայ խնդիրներու կնճիռն ալ լուծելու համար նորէն ամանը մեր գլխուն կոտրեն գուցէ, նոր զոհողութիւն մը ընել տալով մեզի Եէնի-Պազարի կողմէն։

Իբրեւ օսմանեան քաղաքացի շատ երջանիկ պիտի ըլլայինք, եթէ մեր այս յոռետեսութիւնը չիրականանար երբէք։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱՀԱՏՈՒՄԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱԽԱՏՈՐՄԸ

Լոնտոնի մէջ Սպիտակ Տերապի ձեւով հրատարակուեցան Անգլիոյ ծովային նախարարութեան տարեկան յայտարարութիւնները՝ նաւատորմի եւմտացոյցին նը-կատմամբ։ Այդ տետրակը կ'ըսէ թէ նաւատորմին վարկը, 1909-1910 տարեշրջանին համար, 35,142,700 անգլիական ոսկի է, մինչդեռ 1908-1909 տարեշրջանին 32,319,500 էր։ Նոր տարեշրջանին մէջ շինութեանց համար որոշուած ծախքն է 8,885,194 ոսկի, նախորդ տարիէն 53,600 ոսկի աւելի։ Նոր ծրագիրը կը տրամադրէ Տrեսնոթի նման չորս խոշոր զրահաւորներու շինութիւնը, նաեւ զրահապատ վեց յածաւորակ, քսան Թորփիլատած և մէկ քանի ընդհանուր չոգենաւեր։ Անգլիոյ կառավարութիւնը, 1909-1910 տարեշրջանի մէջ, պիտի կընայ հարկադրուիլ միջոցներ ձեռք առնել՝ չորս խոշոր զրահաւորներ եւս շինել տալու շուտով։ Յառաջիկայ ապրիլէն պիտի սկսին ծրագրուած շինութիւնները։ Այդ մարտանաւերը մինչեւ 1912 մարտն պատրաստ պիտի ըլլան։ Նաւային նոր շինութեանց ծրագրին համաձայն, երկու զրահաւորներու շինութիւնը յուլիսին պիտի սկսի և միւսներունն ալ նոյ.ին։ Անցեալ տարուան ապրիլէն մինչեւ ներկայ մարտ 31 աւարտած պիտի ըլլան երեք զրահաւորներու, չորս զրահապատ յածաւորակներու, տասերկու Թորփիլանաւերու և եօթը ընդծոյիայ չոգենաւերու շինութիւնները։ Յառաջիկայ ապրիլ 1էն սկսուած պիտի ըլլան շինութիւնները վեց զրահաւորներու, մէկ զրահապատ յածաւորակի, երեք պարզ յածաւորակի, հինգ երկրորդ կարգի յածաւորակի, երեսունմէկ թորփիլանաւի և տասներիք ընդծոյիայ չոգենաւի։ Մնացեալ նախապատրաստութիւնը կը յայտարարէ թէ զեկուցը ղեկավարիները պիտի գործածուին նաւատորմին համար։ Այդ նպատակով փորձեր պիտի կատարուին և օդանաւ մը պիտի շինուի։

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ.Ի ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գիլէն կը հեռագրեն Պերլիներ Թակեպլատի.— Հոս պարմանքով կը դիտուի թէ կայս. Հոհենզոլերն զբօսանաւը կը պատրաստուի մօտերս ճամբայ ելլելու։ Որովհետեւ տարուան այս եղանակին մէջ փոքր չի կատարուիր, կ'ենթադրուի թէ Հոհենզոլերն պատրաստ մը պիտի կատարէ։ Այսուհանդերձ դիտել կը տրուի որ Վիլհէլմ կայսեր Բորֆիու ուղեւորելու լուրը քանի անգամներ հերքուած է։

Պերլիներ Թակեպլաթ այս հեռագրէն ետքը կը հրատարակէ լուր մը թէ Մոնաքոյի մէջ Իտալիոյ Թագաւորին ու Ֆրանսայի նախագահին միջեւ տեսակցութիւն մը հաւանական է. սակայն կը հետեւցնէ կարելիութիւնը հանդիպումի մը Վիլհէլմ կայսեր և Ֆրանսայի նախագահին միջեւ։ Միւս կողմէ Լոխալ Անզայկեր, կառավարական թերթը, այդ առթիւ կը յայտարարէ թէ քաղաքական կացութեան հետեւանքով Գերմանիոյ կայսեր տեղափոխութեան ծրագիրները դեռ վերջնականապէս որոշուած չեն։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ

Նոյն Վիհեեr Թակեպլաթ կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը Վիեննայի սերպ դեսպանին հետ, որ յայտարարեր է թէ պատերազմի մը չի հաւատար։ Մանաւանդ են իրեն սերպ կառավարութեան և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ վարիչ շրջանակներուն մտադրութիւնները։ Դեսպանը յարեր է թէ այդ երկու երկիրներուն մէջ ալ պատերազմի փափաքող չեն։ Ուրեմն կարելի պիտի ըլլայ խաղաղութեամբ կարգադրել դոյութիւն ունեցող բոլոր վէճերը։

—Սերպիոյ Սքուբչինան միաձայնութեամբ ընդունեց առաջին ընթերցումը մաքսային նուազագոյն սակացոյցին վերաբերեալ օրինագիծին։ Եւմտական հարարը սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Մրազբին նպատակն է թող չտալ որ սերպ վաճառականները վնասուին։ Սքուբչինան քուէարկեց Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ առեւտրական դաշնագրութիւնը, սակայն Աւստրիոյ և Հունգարիոյ Խորհրդարանները մինչեւ հիմա այդ տեսակ բան մը չբրին, թէեւ առժամեայ դաշնագրութեան պայմանաժամը ամսոյս 31ին կ'աւարտի։»

—Պելգրատի դեսպանական շրջանակներուն մէջ կը դատապարտեն Սերպիոյ պատասխանը, մանաւանդ թէ նոյն իսկ Ռուսիա խորհուրդ տուած էր Սերպիոյ որ հաշտարար ընթացք մը ունենայ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ծանուցագրին հանդէպ։ Սերպ շրջանակներուն մէջ մեծ դժնեայութիւն կը տիրէ Սերպիոյ պատասխանին նկատմամբ և կ'ըսուի թէ քաջասրտութեամբ ըսուած խօսք մըն է։

—Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Նովաքովիչ, առջի օրը, այցելութիւն տուաւ Գելկրատի աւստրիական դեսպան Ֆորպաս կոմսին։ Երկու պետական մարդերը խօսակցեցան Սերպիոյ պատասխանին հանգամանքին վրայ։

—Սերպ լրագիրները ծանուցին թէ Խաղաղներու խումբ մը Պելկրատ պիտի ժամանէ, որով ժողովրդեան տասար բաղմութիւնը կայարանին առջեւ հաւաքուելով՝ զանոնք ողջունելու համարձակ ատեն միայն ցրուեցաւ, երբ իմացաւ որ Խաղաղները Նիշ մնացած էին՝ սերպ սպաներուն կողմէ հիւրասիրելով։

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ԵՒ ՍԵՐՊԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Նացիոնալ Զայդունկ, Սերպիոյ պատասխանին վրայ խօսելով, կ'ըսէ.—«Պատասխանը բնաւ գոհացուցիչ չէ։ Ծորպոն կոմսին ծանուցագրին հաշտարար եղանակը ուրիշ պատասխանի մը արժանի էր։ Արդէն պատասխանին պարունակութիւնը կատակերգութիւն մըն է միայն։ Սպառազինութեանց մասին բառ մը իսկ չըսեր, որ ամբողջ գործին էական կէտը կը կազմէ։ Ուրեմն կացութիւնը հարկ է իբրեւ ձգտեալ նկատել։»

Գերմանիոյ կառավարական թերթը՝ Լոխալ Անզայկեր ալ սա տողերը կը գրէ.— «Սերպիոյ պատասխանը ամէնէն նուազագոյն չափին կ'իջեցնէ վէճին խաղաղ կարգադրութեան հաւանականութիւնը և նորէն դառն փորձի մը կ'ենթարկէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համբերութիւնը։ Սերպիոյ պատասխանը, արդարեւ, անգիտանալ կը ձեւացնէ Ծորպոն կոմսին դիտողութիւնները Սերպիոյ ապառազինութեանց մասին. նաեւ այնպէս ցոյց կուտայ որ հինգ ամիսէ ի վեր տերող վէճը իբրեւ թէ գոյութիւն չունի։ Սերպիոյ վարիչ շրջանակներուն մէջ հեգնութեան մօտ ընթացքի մը կը հետեւի և թէ որ և է մեծ տէրութիւն այդքանը չի կրնար ներել։ Սա ալ յայտնի է թէ Վիեննայի մէջ հիմա եւս ամենամեծ չափաւորութիւն ցոյց կուտան. սակայն Պելկրատի մէջ եթէ յամառին ժամանակ շահելու քաղաքականութեան հետեւիլ, այդ պարագային Աւստրիա-Հունգարիա իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները պիտի խզէ կառավարութեան մը հետ որ դէպի պատերազմ կը դիմէ ինչ որ ալ ըլլայ։»

—Պերլինէն կը հեռագրեն Քեօլնիշէ Զայդունկի.— «Սերպիոյ պատասխանը չի համապատասխաներ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ծանուցագրին հաշտարար շեշտին։ Արդէն Սերպիոյ երկդիմի ընթացքը կը ծանրանայ, վասն զի սպառազինութիւնները մեծ եւանդով առաջ կը տարուին։»

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Աւստրիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ նոր դիմումներու վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, ռումէն երեսփոխան Պ. Թրիլովաքի զանազան բողոքներ ըրաւ բանակին նկատմամբ։ Բաւ թէ ենթապայի մը պատմածին նայելով 1878ին Պոսնայի պատերազմին ատեն, այդ ենթապային զինուորներուն սուինները կրակի մէջ տաքցուած էին՝ գերիները սպանելու համար (Բուրմեներ)։ Պատերազմական նախարարը, ատենաբանը ընդմիջեց, պոռալով թէ սուտ է և թէ թող պիտի չտայ որ բանակը անարգուի (Բուռն ծափահարութիւններ)։ Նախարարը բաւնաեւ թէ աւստրիական զինուոր մը այդ տեսակ վայրագութիւն մը չի կրնար գործել (Բուռն ծափահարութիւններ)։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ԾԵՐԱԿՈՅՑԸ

Երեսփ. ժողովը երէկ ընդհանուր նիստ չունեցաւ։ Զանազան յանձնաժողովներ գումարուելով խորհրդակցութիւն կատարեցին։ Տպագրական օրինագիծին յանձնաժողովը երկու յօդուածներ քննեց։ Առաջին յօդուածը սապէս բարեփոխուեցաւ.

«Օրինական պայմանները ունեցող ամէն անձ կրնայ լրագիր հրատարակել և երբ հարկ ըլլայ, միեւնոյն պայմաններուն համաձայնութեան անձ մը կրնայ պատասխանատու տնօրէն կարգել։»

Բ. յօդուածը, որ կը տրամադրէր թէ մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուած անձ մը լրագիր չի կրնար հրատարակել, սապէս բարեփոխուեցաւ.

«Քաղաքային իրաւունքներէ զրկուածները և կամ իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուածները լրագիր չեն կրնար հրատարակել։»

—Հիմնզի երկաթուղիին շինութիւնները շարունակելու և վարչութիւն ապահովելու համար պատրաստուած եւմտացոյցը ու ծրագիրները քննող յանձնաժողովը որոշեց հինգշաբթի օրը կարգ մը տեղեկութիւններ ուզել նոյն երկաթուղիին յանձնաժողովին անդամներէն մերլիվա Ռէվատ փաշայէ։

—Մեծ կղզիի արգելափակներուն համար կազմուած յանձնաժողովն ալ որոշեց զանոնք դատաստանի ենթարկել պատկանեալ դատարանին առջեւ։

—Դատարկաղորներու կանոնագրին յանձնաժողովն ալ իր քննութիւնները աւարտեց և պատրաստած տեղեկագիրը ատենապետին պիտի յանձնէ՝ Երեսփ. ժողովին մէջ քննուելու համար։

—Մերակոյսը երէկ ընդհանուր գումարում մը ունեցաւ։ Խորհրդակցութիւններ կատարեց սա խնդրոյն վրայ թէ Շերակոյտի անդամներէն անոնք որ որ և է պաշտօնէ հանդստեան կոչուած են, թէ՛ այդ թոչակը և թերակուսականի թոշակ ստանալու իրաւունք ունին թէ ոչ։ Ժողովը որոշեց որ իր երրորդ յանձնաժողովը այդ խնդիրը ուսումնասիրէ և տեղեկագիր մը բերէ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Նախարարաց Խորհուրդը երէկուան նիստին մէջ քննեց եւմտական նախարարութեան կողմէ պատրաստուած օրինագիծ մը՝ եւմտական 1324 տարուան վերաբերող ամսթոչակներու և ծախքերու հաշուէն 1325 տարուան փոխանցուած պարտքերու հատուցմանը մասին։ Այդ օրինագիծը Երեսփ. Ժողովին զրկուեցաւ վաւերացուելու համար։ Նախարարաց Խորհուրդը նաեւ քննեց 1325 տարուան եւմտացոյցին կցուած բացատրութեան գիրը և որոշեց այսօր Երեսփ. Ժողովին զրկել։ Հանրային գումարումներու (միտինկ) մասին պետական Խորհուրդին կողմէ պատրաստուած օրինագիծն ալ քննուելով որոշուեցաւ Երեսփ. Ժողովին զրկել։ Նախարարաց Խորհուրդը նաեւ խորհրդակցութիւն կատարեց Այազրի նահանգին Զինէ գաւառակին մէջ գտնուած գաղկի (արսենիք) հանքին մենաշնորհը Սատրք պէյի և ընկերներուն տալու համար։ Հիմնզի երկաթուղիին վարչութիւնը երաշխաւորելու համար խնդրուած դրամին նկատմամբ խորհրդակցութիւն կատարուեցաւ, սակայն որոշում մը չտրուեցաւ։

—Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար և արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդ Նորատունկեան էֆ. անհանգիստ ըլլալով, երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ նախարարաց Խորհուրդին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Սոֆիայէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Բեղերպուրկէն պուլկար կառավարութեան ստացած այն լուրը, թէ պուլկարական խնդրոյն համար վերջնական համաձայնութիւն մը գոյացած է, տակաւին չհաստատուեցաւ, որով քաղաքական ու դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կասկածներ առաջ կու գան։ Կ'երեւայ թէ վերջերս քանի անգամ յայտնուած լաւատեսութեանց հետեւանքն է այդ լուրը։ Ամէն պարագայի մէջ կը կարծուի որ եղածը կանխասքան մըն է և կամ այդ կերպով ուզուած է գաղափար մը տալ Բեղերպուրգի մէջ այս միջոցիս կատարուող բանակցութեանց վիճակին վրայ։»

—Սոֆիայէն առնուած հեռագրի մը նայելով տեղւոյն քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ կարեւորութիւնը կը տրուի Բեղերպուրգի մէջ արտաքին գործոց նախարար Ռիֆաթ փաշայի և օսմ. դեսպան Թիւրխան փաշայի կողմէ պուլկարական ներկայացուցիչ Պ. Զոքովի տրուած այցելութեան։ Այս վերջինը նաեւ սեղան մը առաւ է ի պատիւ օսմ. այդ երկու պաշտօնատարներուն։

—Արտաքին գործոց նախարար Ռիֆաթ փաշա յառաջիկայ երկուշաբթի կ. Պոլիս կը վերադառնայ։

—Վիհեեեա Բոզդա կ'ըսէ թէ Ռիֆաթ փաշա ո՛չ միայն հաւուցման խնդրին, այլ ուրիշ խնդիրներու կարգադրութեանը համար ալ Բեղերպուրգ գացած է։ Նոյն թերթը կը յարէ.—«Պուլկարիա և Արքայ-Հունգարիա Պերլինի դաշնադրութեան մէկ մասը ջնջած ըլլալով, օսմ. կառավարութիւնն ալ կ'աշխատի ջնջել տալու նոյն դաշնադրութեան 23րդ յօդուածը, որ կը վերաբերի Մակեդոնիայի ինքնօրէնութեան։ Բ. Դրան այս փափաքը նպատակ ունի ժամ առալ վերջացնել Բուլկէլիի նահանգայ խնդիրը։ Բեղերպուրգի մէջ այդ մասին եղած ձեռնարկները յաջող արդիւնքը ունեցեր են։»

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Թագվիմի Վազայի, ինչպէս ծանուցուեցաւ, հերքած էր Սուլթանին հիւանդութեան լուրը։ Օսմանիեան Լոյs այդ մասին կ'ըսէ.— «Մեր խմբագիրներէն մէկը պալատան արարողապետ Կալիպ փաշայի հետ տեսակցեցաւ, որ հերքեց Սերպեսդիի գրածը՝ Սուլթանին առողջութեանը նկատմամբ։ Սուլթանը, անցեալ ուրբաթ, Սէլամլըքէն ետքը քիչ մը հարբուխ ունեցեր է, բայց Տոքդ. Իպրահիմ փաշայի ու Պիր պէյի կողմէ եղած դարմաններով վիճակը ըստ ամենայնի բարւոքեր է։»

Սերպեսդի ալ հետեւեալը կը գրէ.— «Մենք ի վաղուց անտի դժբախտաբար գիտենք թէ Սուլթանին առողջութիւնը խանգարուած է. նաեւ կը մտածենք որ Սուլթանին համար ամենափոքր տկարութիւն մը անդարմանելի վիճակ մը առաջ պիտի բերէ, որով փափաքած էինք բժշկական տեղեկագիրներու հրատարակութեանը։ Մինչդեռ արարողապետը կը խոստովանի հիւանդութեան հարբուխ ըլլալը, Թագվիմի Վազայիի այն յայտարարութիւնը թէ «կայս. առողջութիւնը կատարեալ ըլլալով նոյն լուրը կը հերքուի» մեզ տիւեցնել տուաւ երբեմի այն պաշտօնական զեկուցումները որոնք անդորրութեան կատարեալ ըլլալը կը ծանուցանէին, երբ Անատոլի ու Բուսմէլիի մէջ արիւն կը հոսէր։»

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Տէրութեան եւմտացոյցը, որ Երեսփ. Ժողովին ներկայացուեցաւ, կը պարունակէ 29,100,322 ոսկի ծախք և 25,294,151 ոսկի հասոյթ, որով 3,806,171 ոսկիի բաց մը կայ։ Եւմտացոյցի առաջին ծրագրին ծախքն էր 26,575,664 ոսկի, որով բացը կը հասնէր 6,999,599ի, սակայն նախարարութիւնը կրցաւ այդ բացին գումարը զեղչել 3,806,171 ոսկիի։

—Դեսպանները համիտասա ծանուցագիր մը տուին Բ. Դրան, պահանջելով որ երեքուն պարտքերու համար ըլլալիք դիմումին պայմանաժամը երկարի։

ՀԻԼՄԻ փԱՇԱՅԻ ԴԱՇԼԻՔԸ

Բարիզէն հետեւեալը կը գրեն Բոլիթիք Քորէսփոնտենցի.— «Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ չափազանցուած կը նկատուն այն լուրերը թէ Հիլմի փաշայի դաշլիքը մեծամեծ դժուարութեանց առջեւ կը գտնուի, որոնք նոյն իսկ նախարարութեան գոյութեանը կը սպառնան։ Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներուն հաղորդուած զեկոյցներուն նայելով, Թուրքիոյ վիճակը այնքան աննպատակ չէ։ Կ'ըսուի թէ Պ. Շաուլ Լօռան ալ վերոգրեալ լուրերուն համակարծիք չէ և թէ իր կատարած հետազօտութեանց արդիւնքին նայելով, կարելի է Թուրքիոյ մէջ խիստ կանոնաւոր եւմտացոյց մը հաստատել, գրեթէ կատարեալ հաւասարակշռութեամբ հասոյթներու և ծախքերու միջեւ։

"ԻՆՉ ՄԵԹԵՆԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԴԱՌՆԱՆ"

Թանին այս խորագրով ընդարձակ գրութիւն մը հրատարակած է իր այս օրուան թիւին մէջ, ընդդէմ Լ. Հերբլիի արտօնատէր Պ. Միցցիի, իսօսելով այն յարաբերութեանց վրայ, զորս Պ. Միցցի ունեցած է փախստական Իզզէթի հետ։ Թունդ ազգայնական եղող այդ Թուրք օրկանը ա՛լ ատենը եկած կը համարէ գաղտնիքը երեւան հանելու թէ ինչո՞ւ համար երկրին մէջ այնքան մեծ գործունէութիւն մը կը տիրէ Մ. և Ց. օսմ. Քօմիթէին դէմ և ո՛րոնք են այդ բանին աշխատողները։ Թանին կը կարծէ որ երկրին թշնամիները հետզհետէ առաջ կը տանին իրենց պատրաստութիւնները և հայրենասէր Օսմանցիներուն անկեղծ մտքերը խոչընդոտելու ձգտող հրատարակութիւններ կ'ընեն։ Նոյն իսկ այդ թշնամիները դեսպոտներուն ու զօրանցներուն մէջ կը տարածեն իրենց խռովարարական գրութիւնները, ձեռքի տակէ աշխատելու աստիճան առաջ երթալով։ Վերջերս Լ. Հերբլիի կողմէ օսմ. Քօմիթէին ու Թուրքերուն նկատմամբ գրութիւններ հրատարակուեցան, և չորս-հինգ լրագիրներ ալ նոյն ընթացքին հետեւեցան։ Ոմանք պիտի հարցնեն թէ ի՛նչ ծրագրի վրայ հիմնուած են այդ հրատարակութիւնները։ Թանին այդ հարցման կը պատասխանէ, ըսելով թէ ձեռք բերուած հաւաստիքներէ կ'ապացուցանեն թէ Լ. Հերբլիի հրատարակութիւնները անիծապարտ նպատակով մը եղած, հրդեհ առաջ բերող «քունտաք»ներու կը նմանին։ Թանին չի կարծեր որ միւս լրագիրներն ալ այդ ասորնութիւնը յանձն պիտի առնեն, և չի յուսար որ այդ թերթերը այսուհետեւ «յարգելի պաշտօնակից» կոչեն Լ. Հերբլիը, ճշմարտութիւնը պարզուելէն յետոյ։ Թուրք թերթին երեւան հանած իրողութիւնը սա թէ Պ. Միցցի խրատատուն (ալ հօճասին) եղած է Իզզէթին, օրուն Կ.Պոլսէն փախստար դժուարութեան մատնած է զինքը սիրողները։ Նաեւ Պ. Միցցի ապահովցուցած է Իզզէթը՝ թէ պիտի ազատէ զինքը, հաւաստելով որ Կ. Պոլսոյ մէջ չատ մը մարդոց հետ պիտի տեսնուի այդ մասին և ամէն ջանք ի գործ պիտի դնէ։ Թանին զարմանք կը յայտնէ թէ Պ. Միցցի ի՛նչպէս այդ յայտարարութիւնները կ'ընէ Իզզէթի։ Արդեօք խաբեբա՛յ մըն է կ'ըսէ թէ տանեցած ընող մը։ Իր պատկանած կուսակցութեան ապարիւնա՞ կ'ընէ իր հրատարակութիւնները։ Այդ գործին մէջ առանձին է թէ մեզուակիցները ունի։ Թանին առանց որոշ պատասխան մը տալու այդ հարցումներուն, դարձեալ կը ծանրանայ Պ. Միցցիի ու Իզզէթի մէջեւ կատարուած բանակցութեանց վրայ։ Կ'ըսէ թէ Պ. Միցցի անցեալ Հիլմի փաշա տասը ոսկիանոց ոսկի ժամացոյց մը նուիրեց Ամէտ էֆ. անուն ոստիկանի մը որ Հիլմի փաշայի ականակուռ պատուանշանը դտած ու յանձնած էր։ Եպարքոսը այդ պատուանշանը կորսնցուցած էր անցեալները Երեսփ. Ժողովին երթալու միջոցին։

ՊՈԼՍՈՅ Շահզատէ Պաշիի կողմերը առջի իրիկունը, ծանուցումներ փակցուած էին՝ յայտարարող թէ դիշերները այն տեղերէն անցնողներուն ականջը պիտի կըտրուի, եթէ իրենց վրայ 71 զրուշ չունեն։

ՈՍԿԻԱՆՆԵՐԸ Նախարարութիւնը երէկ կրկին հրահանգ տուաւ ոստիկանութիւն, որպէս զի մեծ աշխատութեամբ հսկեն հանրային ապահովութեան վրայ։

ԾՈՎ.ԱՇԻՆ Նախարարին սպառնական գիրեր ղրկուած են, ըսելով որ անկարող ըլլալով պէտք է թողու այդ պաշտօնը, վասն զի այդպէս կը պահանջէ իր չանը։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարի պաշտօնը Բէյլիա Աբքի փաշայի առաջարկուած ըլլալու լուրը անհիմն է։

ԲԻՒՅՈՒԿ ՓԱՇԱ. — Թանին կ'ըսէ թէ կանխաւաս է այն լուրը որուն համաձայն Բիւյուք փաշա Անատոլի ընդհանուր քննիչ պիտի կարգուի։

ՎԻՆԼԻ ՊԱՆԷՐ ՅԷՆԻՊՕՅՆԻ բեւրայի ծիւղը բացուած է մարտ 2/15էն սկսեալ։ 15—2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Անցեալ օր, ինչպէս ծանուցինք, Սուլթան Մէհմէտ մզկիթին ընդարձակ շրջափակին մէջ հակայ միթիկ մը տեղի ունեցաւ իսլամներու կողմէ։ Նպատակն էր բողոքել այն յարձակումներուն և ծաղրպարծութիւններուն դէմ, որոնց կ'ենթարկուին եղեր իսլամները Պուլկարիոյ և Արեւելեան Բումէլիի մէջ։ Թուրք մամուլը արդէն բաւական տեղեկութիւն ի վեր կը զրաղէր այս խնդրով։ Մզկիթին մէջ ճառեր արտասանուեցան, պուլկարաբնակ իսլամներուն տառապանքները նկարագրող։ Որոշմագիրը կը յայտարարէ որ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ համաձայնութեան պիտի չգոյանայ անկախութեան վաւերացման մասին՝ ցորչափ իրերու վիճակը չարունակէ Պուլկարիոյ մէջ։

Այս իրարանցումէն դատելով՝ անշուշտ պիտի ենթադրուի թէ Պուլկարիոյ մէջ իսլամները ճիշդ այն վիճակը ունին ինչ որ Հայերը Անատոլիի դաւառներուն մէջ։ Այսինքն թէ Պուլկարիոյ մէջ իսլամներուն ամէնէն տարրական իրաւունքները կը բռնաբարուին, իսլամ կիներ կ'առեւանգուին, իսլամներ բռնի կրօնափոխ կ'ընուին, իսլամներուն հողերը կը գրաւուին, նոյն իսկ աջ ու ձախ իսլամները կը սպաննուին։

Իրականութեան մէջ, սակայն, ասոնց և ոչ մէկը տեղի կ'ունենայ։ Ո՛չ բռնի կրօնափոխութիւն կայ հոն, ո՛չ բռնաբարում, ո՛չ հողերու գրաւում, ոչ ալ սպաննութիւն։ Ի՞նչ կայ ուրեմն։ Հոս յարուցուած աղմուկն, լրագրական բողոքներն ուրիշ բան կարելի չէ հետեւցնել եթէ ոչ թէ իսլամները անուելի կացութեան մը մատնուած են Պուլկարիոյ մէջ։

Սակայն, տարիներով տպրած ըլլալով Պուլկարիա, մեր տեսածը սա է միայն որ Պուլկարները տեսակ մը անտարբերութեամբ և նոյն իսկ արհամարհանքով կը վարուին իրենց Թուրք հարեւանցիներուն հետ։ Պուլկարները ի բնէ քիչ մը գռեհ ալ ամբարտաւան մարդիկներ են, և անոնք արհամարհանքով կը վարուին ոչ միայն Թուրքերուն, այլ և Հայերուն և մանաւանդ Յոյներուն հետ, այս վերջինները մասնաւորապէս առարկայ դարձնելով սիստեմատիկ հալածանքի և հարստահարութեան։ Բայց ելլալ ըսել թէ պուլկար կառավարութիւնը նպատակաւոր հալածանքի մը ենթարկած է իսլամը, պետք բան մը ըսած կ'ըլլանք։ Իրաւ է որ ընդհանուր ճիգ մը կայ, մանաւանդ Տէլի Օսմանի և Տօպրուճաքի կողմը — ուր ստուարաթիւ է իսլամ բնակութիւնը — քիչ քիչ դուրս քշել Թուրք տարրը և անոր տեղերը գրաւել, բայց այս ճիգը կ'արտայայտուի առանց բռնական միջոցներու։ Ինչպէս յայտնի է, Պուլկարիոյ մէջ տուրքերը անհանդուրժելի ծանրութեան հասած են։ Պուլկարներն իսկ կը տրամնչան ատկէ։ Պուլկարներու հանդիպած եմ որոնք՝ տուրքերու անտանելիութենէն դառնացած՝ Թուրք տիրապետութեան պոռ քաշած են։ Իսլամները, որոնք ընդհանրապէս հողագործ են, կը հարուածուին այս տուրքերէն և չատեր, ամէն տարի, կը ծախեն իրենց հողերն ու կալուածները և կ'անցնին իսլամական երկիրներ։ Պէտք է խոստովանիլ որ պուլկար կառավարութիւնը բնաւ դժգոհ չէ այս գաղթէն. ընդհակառակը տարի համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայէ, ոչ միայն Թուրքին, այլ և Հայուն, Յոյնին, Ռումէնին եւայլն։ «Պուլկարիան Պուլկարներուն» բանաձեւը էն չհանուած Պուլկարիոյ նշանաբանն է։ Այս պայմաններուն մէջ, բնականաբար պուլկար հողը չատ համակրութիւն չպիտի ներշնչէր մեր իսլամ բարեկամներուն, որոնք գունդագունդ կը մեկնին իրենց բնավայրէն անչուշտ մեռած գիներով ձեռքէ հանելէ ետք իրենց ստացուածքները։ Բայց ասկէց հետեւցնել թէ կառավարութիւնը սիստեմատիկ հալածանքի մը առարկայ դարձուցած է իսլամ տարրը, անիրաւութիւն կ'ըլլար։

Այսու հանդերձ Պոլսոյ իսլամները ամէն իրաւունք ունին անչուշտ իրենց Պուլկարիոյ կրօնակիցներուն դառն ու իրաւունքները պաշտպանել խաղաղական ձեւերով։

Միայն թէ, երբ, առանց որ իսլամը հալածուի, բռնաբարուի, կողոպտուի, սպաննուի Պուլկարիոյ մէջ, անոր ի նպաստ մեծադղորդ բողոքներ և նոյն իսկ միթինկներ տեղի կ'ունենան, ինչո՞ւ արդեօք մեր Թուրք հայրենակիցները և պաշտօնակիցներէն ո

ՄԻՇՏ ԶՈՒԼՈՒՄ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԼՈՒՆԻ ԽՍԼԱՄԱՅՈՒՄ

(Արաբկիրեն «Արեւելք»ի հեռագիր (մարտ 2))

Խմբագրութիւն Արեւելքի,

«Շիրիկցի Փափազեան Համբարձումին կինը, Մարիամ, ճամբան գացած միջոցին Շեխէրցի կարգ մը սարերին և բունապետութեան վարժուած թուրքեր բռնի իրենց տունը տանելով մէկ ու կէս ամիս վերջը Արաբկիրի մէջ ժամադրոց հօճայի մը տունը կը բերեն և բռնութիւն բանեցնելով կը տիպեն որ խեղճ կինը իսլամութիւնը ընդունի. այս դէպքը իմաց տրուելով զիմում եղաւ տեղական իշխանութեան մօտ և սակայն պատասխանուեցաւ թէ կինը ո՛չ առաջնորդարանին և ո՛չ ալ ամուսնին չի կրնար յանձնուիլ։ Մեր իրաւունքներուն պաշտպանութիւնը կը խնդրենք փութով։

Առաջն. Տեղապահ
ՄԵՍՐՈՊԻԱՆ ՎԱՐԱՊԵՏ

* *

Այս հեռագրին պատճէնները զրկուած են նաեւ Վարչապետին և Օսմ. Խորհրդարանի նախագահին. սակայն չենք գիտեր թէ՝ այս անգամ ալ Խորհրդական Ասոլի պէյ դարձեալ իր բարի սովորութեան համաձայն պիտի յայտարարէ թէ՝ անկարելի է վերադարձը հայ կնոջ, որ այժմ իսլամի մը տունն կը գտնուի... բռնի կերպով։ Այս ամէնուն վերջ մը տալու է, Խորհրդական պէյ. արդարութիւն և մանաւանդ կրօնի ազատութիւն բանում բան մը կայ։ Երբ անցեալ օր բռնի կերպով իսլամացուած Մուշի կնոջ դէպքը երբեւն ելաւ ու խնդրոյ առարկայ եղաւ, Խորհրդական պէյը պատասխանեց թէ՝ նիհեան եղեր է անգամ մը և նիհեան մը չի լուծուիր։ Թո՛ղ թէ բռնի նիհեանները կարեւորութիւն չունին. բայց այս դէպքին ինչ պիտի ըսէ, երբ օրինաւորապէս պսակուած և ամուսին ունեցող կին մըն է որ կ'առեւանգուի և զայն բռնի իսլամացնելու փորձեր կ'ըլլան։

ՀԱՅԵՐԸ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

Լաթիւրի հետեւեալ տողերով ի վեր կը հանէ Հայաստանի ողբալի կացութիւնը.

«Տառապանքի երկայն կոծ մը կը բարձրանայ բովանդակ Անատոլուէն, ուր թշուառութիւնը այնքան մեծ է որ անկարելի է նկարագրել։ Քիւրտերուն հարստահարութիւնները, անկարող կուսակալներու խեղճուկրակ վարչութիւնը ամէն օր ընակչութենց արդարացի բողոքներուն տեղի կուտան։

Հին ռէժիմին ղեկավարները, որոնց միակ զբաղումն էր օրքան կարելի է չուտ հարստանալ — իրենց իշխանութեան օրերուն հաշուուած ըլլալը նախատեսելով — ընաւ հոգ չէին ըներ թէ սովը աւերներ կը գործէ այդ երկիրներուն մէջ։ Անատոլուի գաւառները զրկուող կուսակալներուն տրուած միակ հրահանգն էր ամէն պարկեշտ և անպարկեշտ միջոցներով դրամ հաւաքել և զրկել Եըլդըզ և իրենց հղօր պաշտպաններուն։ Կրցածնուն չափ կը կողոպտէին ժողովուրդը։

Ամբողջ գիրք մը կարելի է լեցնել այն անպատմելի տառապանքներով զոր կը քաշէին Հայերը՝ հակառակ այնքան ուղղամիտ ըլլալնուն և այնքան հաւատարիմ կայս. կառավարութեան։ Հայերուն պատմութիւնը՝ այդ նահանգներուն մէջ ուր բոյն դրած են ամէնէն թանձր տգիտութիւնը և ամէնէն կեղծ նախապաշարմունքները, ուր երբեք մուտք չէ գտած նշոյլը փրկարար ազատմտութեան մը, այդ հայերուն պատմութիւնը, կ'ըսենք, արեան տառերով արձանագրուած է։

Նոր ռէժիմին բացարձակ պարտականութիւնն է մոռցնել տալ բոլոր այդ չարաշուք անցեալը։ Բողոքները կը շարունակեն գալ, որովհետեւ տակաւին ո և է դրական բան չէ եղած այդ մասին։ Մուշի, Պլիւլիսի, Էրզինկեանի և այնքան ուրիշ հայաբնակ գաւառներու մէջ դէպքերը մէջտեղն են հաստատելու համար թէ թշուառութիւնն ու հարստահարութիւնը կը տիրապետեն։ Մուշը չէ դադրած բնաւ և կուսակալները, որոնց մեծագոյն մասը պաշտօնի վրայ մնացած է դեռ, բացարձակապէս անկարող են կամ անարժան այդ պաշտօնները վարելու։

Աւելի քան երբեք, Անատոլուի խնդիրը տիրաբար կը ներկայանայ ուշադրութեանը անոնց որ այս երկրին ճակատագիրը կը վարեն։ Որքան չուտ լրջօրէն ձեռք առնուի ան, այնքան աւելի օգտակար է սահմանադրական ռէժիմին համար։ Հայ թերթերը լեցուն են սրտայոյզ մտերմամանութիւններով Անատոլուի կացութեան մասին, ուր ձմեռը մանաւորապէս խստաշունչ եղաւ. այս տարի։ Այդ թերթերը զանազան միջոցներ կ'առաջարկեն. կը կրկնենք, Խորհրդարանին և կառավարութեան պարքն է զբաղիլ այս խնդրով։»

(Հմ՛ս ես, Բէչեան էֆէնտի)։

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ Վանքին ՈՒ ՍԻՆՕԴԸ.

—Բագուի «Պաքու» ռուս թերթը յօդուածով մը խօսելով ընդհ. Հայոց Նորընտիր Ս. Կաթողիկոսին վրայ, անոր օր առաջ Էջմիածին ժամանելը անհրաժեշտ կը նկատէ, քանի որ կ'ըսէ թէ՝ Էջմիածնի և թէ ռուսահայ թեմերու հոգեւոր գործերը կը գտնուին ամենաանմիջեալ, ամենախեղճուկ վիճակի մէջ։ Էջմիածնի Միաբանութիւնը, որ կրօնական եղբայրութեամբ պէտք է ապրէր, անվերջ ու անընդհատ կռիւներու մէջ է։ Թեմերու առաջնորդները ու փոխանորդները, որոնք պէտք է մատնէին ժողովուրդի շահերուն ու իրենց թեմական գործերու մասին, անձնատուր են եղեր հեշտութեան ու շուայտութեան։ Շատ մը վիճակներ ո՛չ իսկ փոխանորդ մը ունին։ Իսկ այս ամէնուն հետ մէկտեղ կան նաեւ ահագին զեղծումներ։ Սինօդի Դատաստանական Խորհուրդի տասերը բռնելով հոն կը տեսնուին յափշտակութիւններ և զեղծումներ եպիսկոպոսներու, վարդապետներու և նոյնիսկ սարկաւագներու ձեռքով։ Եւ Սինօդը այս ամէնէն տեղեկութիւն ունի և սակայն դարձեալ իր թէ քննութենէ մը յետոյ ո՛չ միայն յանցաւորը կ'արդարացնէ, այլ նաև դարձեալ պաշտօն կուտայ։ Միաբաններուն իրարու հանդէպ տածած թշնամութիւնները այնքան սաստկացած ու այնքան լարուած են իրարու դէմ որ դժուար է, կ'ըսէ այդ ռուս թերթը, նոյնիսկ ապագայ կաթողիկոսին, միացնել և հաշտեցնել թշնամի տարրերը. իսկ ո և է կուսակցութեան յենուլը և ո և է մէկ կողմին թեր կանգնիլը ա՛լ աւելի դժուարութեան կը մատնէ նոր կաթողիկոսը և իր դէմ կը զինէ միւսները։ Ահա հարց մը, կը շարունակէ նոյն թերթը, որու մասին պէտք է լաւ մտածէ Հայ Եկեղեցիի Պետը և այդ պատճառով ան պէտք է Էջմիածին գայ նախապէս պատրաստուած ծրագիրով՝ կազմակերպելու կեդրոնական հոգեւոր կառավարութիւնը և նոյնպէս պէտք է պատրաստ ունենայ գործունէութեան ծրագիր մը։ Իսկ այս առթիւ Էջմիածնէն միաբան մը հետեւեալը կը գրէ «Մեր Զամբարձին.— «Վանքի ինտրիգները քանի գնում են մեծ ծաւալ են ստանում, չնորհիւ այն հանգամանքի, որ այդ ինտրիգների մղողը Մեսրոպ վարդապետն է, որ կատարելապէս ձեռք է առել ապրիկար Տեղուկալին։ Այնքան տարի է վանքի միաբան եմ, բայց այդպիսի խայտառակութիւն ո՛չ տեսած եմ և ո՛չ լսած։ Ո՛չ կարգ, ո՛չ բարոյականութիւն, ո՛չ համեստութիւն, ո՛չ գործելու ցանկութիւն և ոչ էլ... փող։ Ճեմարանի ուսուցիչները իրենց հոկտեմբերի ռոճիկները չեն ստացել, մինչդեռ տեղակալը յանձնարարին էլ է ստացել։ Իսկ ճեմարանի ուսուցիչները թող կոտորուեն...»

ՀԱՆԵ ԿԱՖՈՒԻԿՆԵՐԸ.—Թիֆլիսի մէջ անցեալ շաբթու տեղի ունեցեր է տեղւոյն հայ կաթոլիկներու ընդհանուր ժողովը, որուն նպատակն է հոգ տանիլ որ սեփական հայ ծէսով եկեղեցի և հայ ուսուցիչներով ու հայկական ծրագիրով դպրոցներ բացուին։ Ժողովին ներկայ գտնուեր են բազմաթիւ հայ կաթոլիկներ՝ որոնց նախագահեր է Հ. Յովսէփ վրդ. Մարգարեան։ Ժողովը երկարօրէն խորհրդակցելով եկեղեցական վարչութեան գործերով և Թիֆլիզի Վերափոխման եկեղեցիին վրայ հայ կաթոլիկներու ունեցած իրաւունքի հարցով, որոշեց ձեռնարկել Թիֆլիզի մէջ հայ կաթոլիկներու յատուկ եկեղեցի մը և անոր կից դպրոց մը շինել։ Այդ գործը դլուխ հանելու համար կազմեց յանձնաժողով մը, որուն յանձնարարեց քննել Վերափոխման եկեղեցիի գործը և գտնել յարմար եկեղեցապատկան կամ մասնաւոր հող մը եկեղեցիի և դպրոցի շինութեան համար և յետոյ իր եզրակացութիւնները ներկայացնել յաջորդ Ընդհ. ժողովին։ Այս յանձնաժողովին անդամ ընտրուեցան Հ. Յովսէփ վրդ. Մարգարեան (Մխիթարեան Միաբան), և Պ. Պ. Ա. Սարուխանեան, Աղ. Յակոբեան, Պ. Խրիմեան, Կոնտ, Գուրգէնեան, Ե. Խանդամեան և Կ. Դամէրեան։

ՀԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆԵՐԸ կը բողոքեն էջմիածնի Սինօդին դէմ, որ տեղւոյն վանքապատկան կալուածներու հասոյթները առանց հակակշռի կը գործածէ և թոյլ չի տար որ տեղացիները միջամտեն վանքի գործերուն։ Հին Դրիմի ազգայիները այս առթիւ դիմած են նաև ռուս ներքին գործոց նախարարութեան, նկատելով որ Էջմիածնի Սինօդը երբեք կարեւորութիւն չի տար իր բողոքներուն։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ զինուորական-նահանգական դատարանի վճռով Թիֆլիզցի կոլեխանեան (Քարէլեան) 17 տարեկան և Վարդանեան 17 տարեկան պատանիները կախաղանի դատապարտուեր են, Թիֆլիզցի Ռոսկանեանը սպաննած ըլլալնուն համար։ Իսկ այս սպանութեան գործին մէջ մասնակցութիւն ունեցող Զիլովդարեան (16 տարեկան) և Խէչումեան՝ (14 տարեկան) անչափահաս տարիքի մէջ գտնուելնուն համար՝ ցմահ բանտարկութեան դատապարտուեր են։ Ռուսական դատարաններու արդարութիւն!։

ԹԻՖԼԻԶԻ Դիդուբի և Նախալօվկա քաղաքամասերուն մէջ ապրող հայերը դիմեր են տեղական կառավարութեան և խնդրեր են որ բաւականաչափ հող յատկացուի իրենց, եկեղեցի մը շինելու համար։

ԵՋԻՏԻՆԵՐՈՒ հովուապետ Մեր-Շէյխմայիլ Թիֆլիզ գտնուած միջոցին ընկերակցութեամբ տեղւոյն առաջնորդ Տ. Գաբրիէլին Արքեպս. Սաթունեանի, Տ. Եփրեմ Վ. Սուքիասեանի և գնդապետ Ս. Լազարեանի այցելեր է Կովկասի փոխարքային և տիկնոջը։

ԿՏԱԿ ՄԸ.— Կովկասահայ հանդուցեալ Պ. Եգօր Զօհրաբեան կտակ մը ըրած էր տեղւոյն բարեգործական հաստատութիւններուն և գումար մը յատկացուցեր էր Դավրէժի մէջ դպրոց մը հիմնելու համար։ Այդ կտակը ներկայացուեր է Թիֆլիզի նահանգական դատարանին՝ հաստատուելու համար, բայց դատարանը Դավրէժի մէջ դպրոց մը բանալու համար յատկացուած գումարին մասին 8000 ռուբլի ժառանգական տուրք պահանջեր է, սա նկատումով որ օտար կառավարութեան մը մէջ քաղքին մէջ պիտի բացուի այդ վարժարանը։ Կտակատուները դատարանի այս վճռին դէմ բողոքեր են։

ԱՇՈՒՂ ԶԻՎԱՆԻ, Կովկասահայ ժողովրդական երգիչը, ամիսէ մը ի վեր հիւանդացեր է՝ թոքերու բորբոքման հետեւանքով։ Հիւանդը կը խնամեն Բ. Նաւասարդեան և Կարապետեան բժիշկները։

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵՏԱՆԵՐԸ.—Թիֆլիզի հանգանակիչ մասնաժողովը մայրաքաղաքին Ռուսական դեսպանատան միջոցաւ Ազգ. Պատրիարքարան՝ վեհ. Իմիրլեանին հասցէին զրկած է 5000 ֆրք. ի նպաստ Հայաստանի Սովեալներուն։ Մինչեւ այժմ թրքահայ սովեալներուն ի նպաստ Իսպանիայէն Ազգ. Պատրիարքարան զրկուած է 36,000 ֆրանք։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ Ա.— Ժողովը իր անդամներէն Տ. Գէորգ Ծ. վրդ.ի առաջարկները լսելով, որոշեց անմիջապէս Ռառն Ժողովին նկատառման յանձնել և գաւառներն առաջնորդական թափուր աթոռներուն վրայ անմիջապէս տեղապահներ նշանակել, որպէս զի ժողովրդեան ցաւերը իրապէս ներկայացնեն կառավարութեան կողմէ Անատոլու զրկուած քննիչներուն, և բոլոր առաջնորդարանները շրջաբերական զրկել այդ քննական գործոց առթիւ։ Բ.— Արմենակ Մնձեան խնդրած էր որ կուսակրօնութեան ատիճան տրուի իրեն։ Ժողովը նկատելով որ Արմաշի վանահայրը միայն կրնայ այդ խնդիրը կարգադրել, որոշեց Պատրիարքական ընտրութենէ յետոյ քննել այդ խնդիրը։ Դ.— Սեբաստիայի ժողովուրդէն տեղւոյն քահանայի մասին գանգատագիր մը եկած ըլլալով, ժողովը որոշեց գրել Խարբէրդի առաջնորդին, որպէս զի անձամբ Սեբաստիայ երթայ, քահանային ու ժողովրդեան մէջ հաշտութիւն մը գոյացնելու համար։ Դ.— Յիսունամեայ Ժան Ռիւշէա փափաք յայտնած ըլլալով հայ եկեղեցին ընդունիլ, և այս մասին Փոխանորդարանը իր տեղեկագիրը մատուցած ըլլալով, ժողովը որոշեց ընդունիլ զայն և հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները Փոխանորդարանի միջոցաւ կատարել տալ։ Ե.— Պաղատիսի Իւչ Բիլիսէի Ս. Յովհաննէս վանքին հանար կարդալ Վանահայր մը խնդրուած ըլլալով, ժողովը որոշեց որ Տ. Ներսէս վրդ. Խաչատեան, Ս. Կարապետ վանքի միաբաններէն անբասիր վարդապետ մը զրկէ նոյն վանքը։ Զ.— Աղան վրդ. կը խնդրէր որ Արմաշ մեկնի։ Ժողովը Արմաշի խնամակալութեան յանձնեց սոյն խնդրանքը։ Է.— Ս. Զատկի առթիւ Տ. Տիրայր Ծ. վրդ. Մարգարեան եէնի Գաբուի քարոզիչ կարգուեցաւ։ Ը.— Ժողովը ուշադրութեան առնելով համադգային անկեղծոցի պատասխարելոց բողոքը, որոշեց Փոխանորդարանի յանձնարարել որ տեղւոյն մատրան քարոզիչ Տ. Վրդանէս վրդ. Գալաշեանը կանչելով հարկ եղած յորդորները տայ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Կառավարութիւնը դեռ վերջնական կարգադրութիւն մը չը կրցաւ ընել զինուորական տուրքերու և ոչ-իսլամներու զինուորագրութեան մասին։ Պատրիարքարան հասած են ու հեռագրեալ ամէն թղթատարի կը հանին անագին թիւով գրեր՝ առաջնորդարաններու կողմէ, որոնցմով կը գանգատին թէ՝ տեղական իշխանութիւնները առաւել քան երբեք խստութեամբ կը շարունակեն տարիներ պատրաստել՝ զինուորական տուրքերու հաւաքման ձեռնարկելու համար։ Կէյվէի Թաղ. Խորհուրդը կը գրէ Պատրիարքարան թէ՝ տեղւոյն գայմագամը բոլոր հայ և յոյն գիւղերու մուխթարները կէյվէ կանչեր է 1325 տարւոյ զինուորական տուրքերու տեղեկագրերը յանձնելու համար։ Ցոյն մուխթարները միաբերան պատասխանութիւն կը յայտնեն, իսկ Հայերը կը մերժեն։ Գայմագամը բռնութեամբ յանձնել կ'ուզէ տուրքերը։ այժմ Թաղ. Խորհուրդը կը գրէ թէ՝ խռովութիւններէ կը վախցուի։ Նիկոմիդիայ Առաջնորդ Սրբազանը եւս տեսնելով որ Իզմիրի և շրջականերու և Բազար-Բէյօղլու Գոլուի մէջ սկսած են խստիւ զինուորական տուրք հաւաքել, հակառակ անոր որ տեղացին նիւթական չատ նեղ կացութեան մը մէջ կը գտնուի, խորակի և ուրիշ բերքերու նուազութեան պատճառաւ, բողոքած է վարչապետին և Խորհրդարանի նախագահին։

ՀԱՆ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ. — Ռուսերբական սահմանագլուխին վրայ գտնուող՝ Բեսթակէն կը գրեն թէ՝ փետրուար 14ին Ռուսատանէն 70 գաղթականներ անցեր են Թրքահայաստան։ Ամէնքն ալ լաւ արամադրութեան մէջ են։ Սահմանապահ թուրք պաշտօնեաները շատ սիրալիր կերպով կը վարուին երկիր վերադարձող հայ գաղթականներուն հետ։ Իսկ հետեւեալ օրերն ալ չարունակուեր է գաղթականներու անցքը։

«ՍԷՐԳԻՍԿԻ»ի մէջ հետեւեալը կը կարդանք.—«Մեր պաշտօնակիցը՝ Արեւելք սոսկալի կերպով կը նկարագրէ Անատոլուի Հայերուն ցաւալի վիճակը։ Հայոց Պատրիարքը և հայ եպեսխոսանները կը հրաւիրէ տէրութեան ուշադրութիւնը դարձնել այդ անտանելի կացութեան վերջ մը տալու համար։ Նոյն իսկ հարկ կը տեսնէ միդինկներ կազմելու և եկեղեցիները փակելու նման ծանր առաջարկութիւններու որոնք կառավարութեան համար աննպաստ են։ Մենք կատարեալ համամիտ ենք մեր պաշտօնակցին՝ Արեւելքի միտքին ու ցաւերուն և խստիւ կը պահանջենք որ կառավարութիւնը շուտափոյթ միջոցներ ձեռք առնէ»։

ՌՈՍՈՍԹՈՒԻ Ս. Թագաւոր եկեղեցիին գողութեան հեղինակներն են Բերա, Փափազ Բէօղրիւ բնակող ոսկերիչ Յովհաննէս, երկու թուրք ու մէկ թաթար և հրեայ մը՝ անթիքանի Ավրամ։ Առոնց առաջնորդը եղած է Յովհաննէս, որ Ռոստոմ գացած էր իր հոմանուհիին հետ։ Իսկ գողութեան գործակիցը եղած է Ռոստոմոցի գերեզմանատոր Պետրոս։ Առոնց ամէնքն ալ ձերբակալուած են։

ԷՍԻՐՆԷԻԷՆ կը գրեն մեզ փետր. 23 թիւով.—Գաւառներէն գրեթէ միշտ կարօտութեանց, հարստահարութեանց, կեղեքումներու լուրեր կը հասնին։ Սրժան է որ երբեմն ուրախալի տեղեկութիւններով գրաւենք ձեր ազգօգուտ հայրենիքի պատուական սիւնակները։ Ագ. Պոլիս, մայրաքաղաքին այնչափ մօտիկ, բայց կարծեմ չատ քիչ հետաքրքրութիւն կը չարժէ հոս։ Հազիւ մերթ ընդ մերթ ցանցառ տեղեկութիւններ կը գտնուին թերթերու մէջ։ Եւ սակայն Ագ. Պոլիս կարեւոր Հայկական գաղութ մըն է, փայլուն անցեալով, յուսադրիչ ներկայով և խաստիանալից ապագայով։

Ցիշատակելի է մանաւանդ նորահաս երիտասարդութեան առիթը աղաստութեան հոչակումին ի վեր։ Թէ՛ քաղաքիս մէջն թէ՛ երկաթուղւոյ կայարանի մօտ գտնուող Գարաղաճի արուարձանին մէջ երիտասարդութիւնը կ'աշխատի սահմանադրութեան բարիքներէն օգտուելու, հիմնելով զանազան ընկերութիւններ, եղբայրասիրական ակումբներ, տարածելու համար ուսումը, կրթութիւնը, մանաւանդ ուսման սէրը ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ։ Իգական սեռն ալ անմասն չի մնար այս ջանքերէն և իր գործունէութենէն ապագային մէջ մեծ արդիւնքներ սպասելու իրաւունք ունինք։ Մասնաւորելով խօսքս երկաթուղւոյ կայարանի շրջակայից հայ ազգաբնակութեան վրայ, կարծեմ որ շահեկանութենէ զուրկ չըլլար անոր ազգային գործունէութեան մասին մէկ քանի տեղեկութիւններ հաղորդել։ Մէկ քանի աշխոյժ երիտասարդներ գովելի գաղափարը յղացան սահմանադրութեան հոչակումէն քիչ յետոյ «Գրասիրաց» անուն ընկերութիւն մը հիմնելու, որ այժմ 60է աւելի բաժանորդներ ունի։ Ցիշեալ ընկերութեան նպատակը է տեղւոյն անուս կամ թերուս պանդուխտներու քով ուսման ճաշակը զարգացընել, նոյն ընթերցանութեան ծառայմամբ և ապա ձրի դասախօսութեամբ։ Անձնուէր երիտասարդ մը հայերէն դասաւանդութիւնները, ուրիշ մը՝ գաղղերէն և երրորդ մը՝ տաճկերէն դասերը տանձնած է ազգասիրաբար։ «Գրասիրաց» ընկերութիւնը ջանքեր կ'ընէ նաեւ երաժշտութեան սէրը արծարծելու ընդունակներու քով և արդէն յաջողած է կոկիկ երաժշտախումբ մըն ալ կազմել։ Սոյն երաժշտախումբը մեծ յաջողութեամբ նուագեց Ս. Վարդանանց գիշերը տեղւոյն «Բօզօլաթ» թատրոնը սարքուած ներկայացման մէջ։ Ներկայացումի իսկ տարաբաղ յաջողութիւն մըն էր «Գրասիրաց» ընկերութեան համար, դերակատարները ըլլալով նոյն ընկերութեան անդամներ։ Ամէնն Դուրեանի «Սեւ Հողերը» շատ փայլուն կերպով ներկայացուեցաւ։ Ուրախալի էր մանաւանդ Հայաստանցի գաղթական եղբարց ստուար ներկայութիւնը։ Բազմութեան մէջ կը նշմարուէին նաև շատ մը թուրք պատներ որոնք մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէին խաղին և որոնցմէ ոմանք ծափահարութեամբ կ'ողջունէին մանաւանդ հայրենեաց դերասանները։ Ամէն ինչ ինչպէս նշուեցաւ ազգու խօսքերը։ Այս սրտառուչ առաջին վերջ չատ գլուսեցուցիչ զուարճալի մը և Ռշտունիի «Գինով»ը զուարթ տրամադրութեան մէջ վերջ արաւ այն սիրուն երեկոյթին, որուն հասոյթին կէսը «Գրասիրաց» ընկերութեան և միւսը կէսը կարիքեալ «Լուսաւորչեան» նախակրթարանին յատկացուած էր։ Շնորհաւորելի է նաև յիշեալ վարժարանի աշակերտներու կողմէ սարքուած թատերական ներկայացումը որ երեկ, յետ միջօրէի, նորէն «Բօզօլաթ»ի սրահը տեղի ունեցաւ։ Տրուած ներկայացումն էր «Մօր ձեռքը», վարժարանին տնօրինուհի Օր. Արմենեանի ժամկոչեանի հեղինակած յոյժ հետաքրքրաշարժ և այժմէական մէկ արարումը։ Ցիշատակելի է մանաւանդ աշակերտուհիներուն յստակ առոգանութիւնը և համարձակ շարժուձեւը։ Այս անդամ քաղաքիս «Եղբայրսիրաց» ակումբին երաժշտախումբն էր որ իր անձնուէր աշակցութիւնը չնորհեց սոյն ներկայացման յաջողութեան։ Երաժշտախմբին պետն ու կազմակերպիչը, համակրելի Տեար Մ. Մեսրոպեան երկար ծափահարութիւններ խլեց ներկայ հասարակութենէն մանաւանդ գերմանացի և ուրիշ օտարազգի ներկաներէ, որոնք կրկին և կրկին չնորհաւորեցին հայ ազգին յաջողակութիւնը նաև արուեստի այս ընտիր և ազնիւ ճիւղին մէջ։ Ցերբաի հպարտութեամբ լեցուց մեզի այս գնահատումը օտարներու կողմէ, որոնք թերեւս մինչեւ հիմա բեռնակիրներու և «այվազ»ներու ազգ մը կը կարծէին մեզ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ մէջ կազմուած է թատերական նոր խումբ մը, «Ժողովրդական թատերախումբ» անուն, նպատակ ունենալով թատրոնին բարոյական նշանակութիւնը հասկցնել ժողովուրդին։ Առաջին ներկայացումը պիտի տրուի Շանդատէ Պաշի Ֆերրան թատրոնին մէջ։ Պիտի ներկայացուի Շերվանդատէի Պատուի համար։ Կը մաղթենք որ այս նորածին խումբն ալ իր նախորդներուն տխուր բախտին չարժանանայ։

ՇՆՈՐՀԱՆԱԼԻՔ. — Պալաթում անցեալ կիրակի օր տեղի ունեցած ժողովրդական հանրամատչելի համերգների առաջին ցերեկոյթի ծախքերին մի մասը ինքնաբերաբար սահմանեց Պ. Սոփան Թէլլիեան։ Այս առթիւ իմ խորին չնորհակալութիւնս եմ յայտնում Պ. Թէլլիեանին։ Ինձ համար առանձնապէս թանկ է որ նրա այս վերաբերմունքը արտայայտւեց ժողովրդական համերգի վերաբերմամբ, որ պէտք է ծառայի ժողովրդի զարգացման։

ԼԵՒՈՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Թագաւորեան, Զօրաեան և Համամճեան ընտանիքները և բոլոր պարագաները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան անձամբ կամ գրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել ողբացեալ Այլի Տիկին ՄԱՐԻԱՄ Ռ. ԹԱԳԱՒՈՐԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Պատրիարքարանի Արձանագրութեան դիւանի նախորդ տեսուչ Մեղիքեան Մկրտիչ էֆէնտիի պաշտօնավարութեան մէջոցի արարքները և անոր դէմ եղած բերանացի բողոքներու և հրատարակութեանց ստուգութիւնը քննելու պաշտօնով կազմուած յանձնաժողովը վերոյիշ հրաւէր կը կարդայ ամէն անոնց որ ունին որ և է խնդիր, դիտողութիւն կամ բողոք յիշեալի մասին, փութան անձամբ կամ գրաւորապէս հաղորդել յանձնաժողովին, որ պիտի գումարուի Ղալաթիոյ Խարիզարանին մէջ մարտ 5ին, հինգշաբթի օրը, ժամը 2-3 (Ք. Թ.)։

ՅՈՒՂԱՐԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ՔԷՐԷՍՏԷՃԵԱՆԻ

(ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՏՆՕՐԷՆ)

Նախընթաց օր Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ ամէն ազգէ ընտրեալ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսը ելեւմտական նախարարութեան արտաքին թղթակցութեանց Տնօրէն՝ Պետրոս էֆ. Քէրէստէճեանի։

Տաճարը այս տխուր առթիւ չքեղօրէն լուսազարդուած էր և հանգուցեալին դագաղը կը հանգչէր մահաբեմի մը վրայ, ծածկուած ծաղկեպսակներով, զոր զրկուած էին՝ Օսմ. Պանքայի և հանգուցեալին պարագաներուն կողմէ։

Դասին մէջ սգակիր կեցած էր Վեհ. Հայրապետին կողմէ՝ Տ. Մաղաքիա եպս. Տէրունեան, իսկ Տեղապահ Սրբազանին կողմէ Տ. Մեսրոպ վրդ. Նշանեան և առաջնորդները Տ. Տ. Գէորգ Ամասեան և Մարտիրոս քհ.ները, հանգուցեալին պարագաներէն՝ տիկ. Պերճ Քէրէստէճեան, Գալէնտէր ընտանիքը և Պերճ-Գէորգ Քէրէստէճեան, Արամ Գալէնտէր, Մելիքեան ու Մարտիրոսեան էֆ.ները։

Մեռելական արարողութենոյ կը նախագահէր Տ. Հմայեակ եպս. Դիմաքսեան իր շուրջը ունենալով Տ. Տ. Վահան Յակոբեան, Գրիգորիս Աբարդեան և Վրթանէս Գալըսճեան վրդ.ները և ամբողջ դասը Բերայի քահանայներուն։

Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Ելեւմտական նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն Խալիտ պէյ, Մէհմուտ պէյ և Պ. Պ. Ժ. Բարդալի, Սաառոք, Կիւլ, Բ. Բասքալի, Տօքթ. Շահպազեան, Յրթ. Ալանեան, Յակոբ Պապեան, Գէորգ Թորգոմեան, Մօսէռ, Պողոս Քէրէստէճեան, Յակոբ Գորեան, Զարմայր Ճշմարտախօս, Վէքիլ էֆ., Միքայէլ Կիւլլպեան, Տէվլէթ էֆ. Վիդալիս, Սամբրա, Ծանիլաէս, Ժ. Ռոսդան, Մաածիին, Բանաեռդիւէս, Միհալիտէս, Թէզլոյոս, Ցուսիպոթօ, Մարտիկ Էքսէրճեան, Հրանդ Ասատուր, Մարտիկ Եաղմաճեան, Պարգեւ Փափազեան, Թընկըր Մկը, Տիրան և Յակոբ Մէլէկեան, Տիրան Սագաեան, Գրիգոր Վարդանեան, Պ. Օտապաշեան, Էմմանեան, Մելիք Ղազարոսեան, Սարգիս Զարփճեան, Մոմճեան, և ուրիշ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ, սեղանաւորական հաստատութիւններու տնօրէններ, փաստաբաններ, վաճառականներ։

Մեռելական արարողութիւնները երգուեցան դաշն հանդիսաւորութեամբ տեղւոյն դպրաց դասուն կողմէ, ուրկէ վերջ Տ. Վահան Ծ. վրդ. Յակոբեան խօսեցաւ դամբանականը՝ նիստ ունենալով՝ «Ուսարաք յինէն զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ» խօսքը։ Թուեց հանգուցեալ Պետրոս էֆ.ի ընտիր բարեմասնութիւններն ու ձիրքերը, որոնք սակայն ո՛չ մէկուն ծանօթ էին, քանի որ ինք երբե՛ք չէր սիրեր փառքն ու պատիւը։ Բառին ամենալայն առումով աղքատասէր ու գթասիրտ. երբեք չէր խմսար ձախը՝ ինչ որ կ'ընէր աջը։ Հակառակ մեծ անուն մը ունենալուն ելեւմտական նախարարութեան մէջ ու բոլոր սեղանաւորական մեծ հաստատութիւններու առջեւ, ինք միշտ համեստ մնացած էր ու քաշուած. աշխատասէր, լեղուագէտ, զարգացած։ Գրեթէ բոլոր եւրոպական տէրութիւններէն պատուանշան ստացած էր և դեռ վերջերս իր մահուան անկողնին մէջ իրեն յանձնուեցաւ գերման կայսր զրկած պատուանշանը։

Արարողութիւններէն վերջը դագաղը թափօրով դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն. ծոպերը կը կրէին Տեարք. Ժ. Բարդալի, Յ. Ալանեան, Սաառոք, Նամիոս, Մօսէռ և Խալիտ պէյ. կերոնները բռներ էին, Օսմ. Պանքայէն՝ Պ. Վիդալիս և Սումէրա, Յ. Պաստան, Տօքթ. Շահպազ, Տէվլէթ էֆ. և Պողոս Քէրէստէճեան։

Բակին մէջ ներկաները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին՝ Պերճ-Գէորգ էֆ. Քէրէստէճեանի և պարագաներուն, ուրկէ վերջ դագաղը չքեղ մեռելակառքով մը փոխադրուեցաւ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը և հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Խմբագրութիւնս այս տխուր առթիւ իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Քէրէստէճեան, Մելիքեան և Գալէնտէր ընտանիքներուն և բարեկամներուն։

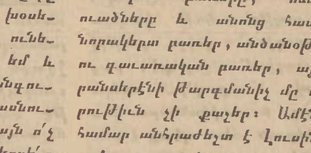

ՌՈԴՏԵՐՍԹՈՒՐԻ., 16 մարտ.— «Ժուրնալ տը Ս. Բեդերսպուրկ» կ'ըսէ թէ Ռուսիա բոլորովին անչահախնդիր քաղաքականութեան մը կը հետեւի Թուրքիոյ նը-կատմամբ, և թէ ամէն ինչ ըրած է Թուրքիոյ պարկեշտ վէճին առեն, ազէտի մը առաջքը առնելու համար, եւրոպական խաղաղութիւնը պահպանելու նպատակով։

ԼՈՆՏՈՆ. — Շահին կուսակիցները Ճուլֆան գրաւած են։ Բնակիչները Սարա խոյս տուած են։

ՖԷՍ.— Մ'օլլա Հաֆիսի զօրքերը յաղթութիւն տարին գահուն թեկնածուին զինուորներուն վրայ, բազմաթիւ հոգ

1908Ի ԶՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԵՑ

Ազդ.— Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը կը հրաւիրէ այն ուղևորները, որոնք զանազան թուականներու մէջ, իրենց վերաբերող առարկաներ մոռցած են շոգեմուտքերուն մէջ, վարչութեան ներկայանալ և առնել։ 4—3

* * *

Ազդ.— Շիրքէթի Խայրիէի շոգենաւերուն խանութէհիւրութիւնը աճուրդի դրած է 1909 Մարտ 1/14էն սկսեալ։ Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ աճուրդին, կրնան դիմել վարչութեան, Սիրքէճի։

*** Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը աճուրդի կը դնէ Գալաքէօյի կամուրջին և Վոսկորի իր նաւամատոյցներուն վրայ ու շոգենաւերուն մէջ յարմար տեղեր ծանուցում ու ազդ դնելու իրաւունքը։ Աճուրդին մասնակցիլ ուզողները կրնան Ընկերութեան գրասենեակը դիմել, պայմաններուն տեղեկանալու համար։

ՍՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը իր սպասարկանուներուն տարեկան զգեստեղէնը հայթայթելու ձեռնարկած ըլլալով, կը ծանուցանէ որ առաջարկները կ'ընդունուին հետեւեալ զգեստներու նմուշներուն հետ.— 4 քսդիւմ՝ սեւ չուխայէ (սթամպուլին), 4 քսդիւմ՝ սեւ չուխայէ (բրտէնկոդ), 48 քսդիւմ՝ մութ կապոյտ չուխայէ (բրտէնկոդ՝ առեղնադործուած օձիքով, 44ը արծաթէ, 4ը ոսկիէ), 46 քսդիւմ՝ մութ կապոյտ չուխայէ (վէսթոն՝ D. P. O. մարքայով), 14 ձմեռուան բալթօ՝ մութ կապոյտ գոյնով, 14 քսդիւմ գորշ քուրիկ կտաւէ, 13 քսդիւմ՝ շալաքէ, բաց կապոյտ գոյնով, 17 քսդիւմ ոսոխան-գլխնոցներու և ոսոխականներու համար։ Առաջարկներուն հետ պէտք է ընկերանան չուխաներու, ատառներու, կոճակներու նմոյշներ, և Սմմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան պէտք է յղուին 1909 ապրիլ 1/14էն առաջ, կնքուած պահարանով, որուն վրայ նշանակուած ըլլալու է հայթայթուելիք ապրանքին տեսակը։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

25/10 Մարտ 1909 13—3

* * *

Ազդ.— 1881 դեկտ. 8/20 թուականի կայս. հրամանագրին է. և Բ. յօդուածներուն և 1903 սեպտ. 1/14 թուականի յարակից հրամանագրին Ժ-Բ. յօդուածին համաձայն, Բուսնելի երկաթուղիի հետեւեալ պարտաթուղթերը. — 332,433, 406,593, 406,594, 474,685, 548,171, 581,291, 592,619, 753,211, 753,212, 753,215, 1,255,599, 1,896,984 որոնք 1879 ապրիլ 1ի վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած և տակաւին չեն ներկայացուած, 1909 ապրիլ 1ին ընդհատած պտիտ համարումին։

Կ. Պոլիս 1 փետր.

* * *

Ազդ.— Սմմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը հարկատուներուն կը ծանուցանէ թէ բաց ի թուղթի ու խաւաքարտի վրայ եղած ծանուցումներէն, անհատներու կողմէ պատրաստուած և հանրային վայրերու մէջ կախուած կամ ցուցադրուած ծանուցումները ենթակայ են Դրոշմատուրքի օրէնքին 9րդ յօդուածին 94րդ հատուածին մէջ կանխատեսուած տարեկան տուրքերուն։ Հետեւաբար, հարկատուներուն կը ծանուցուի թէ երկու ամիս պայմանաժամտրուած է, սկսեալ 1909 մարտ մինչեւ ապրիլ 30էն(Հ. Տ.), ներկայանալու համար դրոշմատուրքի գրասենեակը, Գալաթիա, որպէս զի նոյն օրէնքին Դ. մասին 3րդ գլխին մէջ կանխատեսուած օրինական ձեւակերպութիւնները կատարուին։ Այդ պայմանաժամէն յետոյ, տարեկան տուրքի ենթակայ ամէն ծանուցում, որուն համար 1325 եկամական տարուան տուրքը չէ վճարուած, օրէնքի հակառակ պիտի նկատուի, և՝ ուղղակի պիտի պահանջուի իւրաքանչիւր ծանուցումի համար, 38րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն։ Շեղթութեան տեղի չտալու համար, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը հանրութեան կը յիշեցնէ թէ մինչեւ 1909 փետր.ի վերջերը կատարուած բոլոր վճարումները, եթէ 1324 եկամական տարուան ընթացքին տեղի ունեցած ըլլան, այդ տարուան հետ միայն առնչութիւն ունին, ի՛նչ որ ալ ըլլայ վերջին վճարումներուն թուականը։ Ուստի շահագրգռուողները ամէն պարագայի մէջ պարտին վերը յիշուած պայմանաժամին մէջ 1325 տարուան դրոշմատուրքը վճարել։

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է
Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլքը
MILKMAID BRAND.
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է
Ամէն անոճէ որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏՑ ՊՐԷՆԴ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱԿԱՆՆ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—25

ԱՆՎՐԻՊ ԴԱՐՄԱՆ

ՈՒՆԿԱՑԻՆ ԵՒ ՋԼԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԿԼԻՍԷՌՕՖՕՍՖԱՌ ՌՕԲԻՆԸ (robin) ոչ միայն ջղային և ոսկրային հիւանդութեանց ամէն տեսակը հիմնապէս կ'բուժէ, այլ մնացեալի պակասութեան, մաքի և մարմնի չափազանց յոգնութեան, հեշտական զեղծումներու և ուրիշ քաղաքադիմի պատճառներով սակաւացած ջիղերն ու ոսկորները զօրացնելով՝ ապագայ հիւանդութեանց առաջքն ալ կ'առնէ։ Բարիզի Բժշկական Ակադեմին որ խիստ բծախնդիր է դեղերը վաւերացնելու մասին, դրեւտաւոր ներքողականներով յանձնարարած է Կլէսէ-օֆոսֆ-ն Ռոպէնը ջղային և ոսկրային ու ողնայարային հիւանդութեանց ամէն տեսակին համար՝ հին թէ նոր, զոր օրինակ ջղագարութիւն, մկրատաղտուութիւն, անքնութիւն, կէս գլխու ցաւ, սրտի բաբախում, ջղային դրութիւն, ո՛ եւ է տկարութիւն, ողնածուծի հիւանդութիւն, սեռական անկարողութիւն ևն., ևն.։ Անվրէպ դարման է ազոց ճզաձութեան ու ոսկրաթիզութեան և ոսկորներու տկարութենէն առաջ եկած մանկական հիւանդութեանց։ Ցաղի կիներն ու կաթ ծծող մայրերն ալ պէտք է անպատճառ գործածեն ԿԼԻՍԷՌՕՖՕՍՖԱՌ ՌՕՊԻՆն որ թէ՛ իրենց և թէ՛ մանկիկին ջիղերն ու ոսկորները կ'զօրացնէ։ Կ'ծախուի մեծ դեղադրամներու և մթերանոցներու մէջ։

ՍՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 սմ. ոսկի կամ
250,000,000 Ֆրանկ դրամագլուխով
ԿԿԳՐՈՆԱՑԵԼՈՒ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Հոլոս, Սէնի ժամ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շնտակ ճամբան թ. 247
ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
Աքալիա, Առանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Էսքիշէհիր, Էնկիւրի, Պազարճա, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գրանիքմանի, Գալալա, Տէրէք Աղան, Էսկիշէհիր, Երզնգէմ, Գամասկոս, Գոնիա, Լատակիա, Լիմասոլ, Գոհիրէ, Մէրզին, Միտիլի, Մանիսայր, Նիքսարա, Ուշակ, Բար-Սախա, Սելանիկ, Սամսոն, Սզլաղ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւտ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխառնակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխառնակագիրներ կը զեղչէ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխառնակագիրներ, չեքերը, վարկագիրներ ու հեռագրական օրդինարներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կրամներ եւ փոխառնակագիրներ կը գանձէ, տակարանական հրամաններ կը գործադրէ, դրամական տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր առանձ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, ուսուանական կամ կրոնական։ Արժեթուղթերը կը պահուին Զէյթունա արկղամատերում մէջ կատարուած մասնաւորապէս չնշուած նկուղներու մէջ (պէճենով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ եկած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գծուի, առանց միջնորդչէքի, առանց ասուած արժեթուղթերուն կտրօնները, կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն։ Անոր տարբերութիւնը կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Փոխանակին գանձելու համար՝ ասուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր ասուդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր տրամադրութեան գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղէքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, Եւրոպա, Ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Գրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Հակոներու արդիւնքը ասանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշուին անցուած, կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յանձխարդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց ենդդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հաշուէն դրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ տասկուանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարմը արժեթուղթեր, ինչպէս Բաւմէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Հրէտի Ֆենսիէի Ցունատասանի տոչ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը տանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանցում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր տակագնի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուբնդրագով և չատ չ՝ փաստ պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը գեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր անառուներուն մէջ գանուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Բիւսոր նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հատուցած է՝ Մակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, ամենք Մակարանիմէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելի առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, տոմսին վճարման դիմով։ Ապահովութեան տակը, որ փոխոխական է, կը հաղորդուի ուղղին։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
Գրավալա, Կ. Պոլիս (Գալաթա և Պոլս), Մանասթիր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխառնակագիրներ։ Չեքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չեքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Ասանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս անդամակցական ամէն գործառնութիւններ կը տարուին լաւագոյն պայմաններով։ Պանքս Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Ինայոպական Մասնակ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—15

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեպտ 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նաղլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Քօրէրթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սաոօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահնէ Գարու թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէրնէէիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Լէմոն-Հօնիւ, Պահչէ Գարու Իզմիր փողոց.
Գալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէյօուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիանց, վարտանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ Ճատտէսի, թիւ 137.
Գալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէյօուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիանց, վարտանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ
Է ՏԷ ՔՈԼՕՆԻ
La Mutuelle de France et des Colonies
ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պաճէ տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն ֆրանկ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն։
Կ'ԸՆԴԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, և ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԷՆ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վերի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով։
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԻՆ սկսեալ։
ԿԸ ՁԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յանախորդներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժէքուղթերու վերածելով զանոնք։
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 Նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ։ ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Թիւնարէ խան, Ղալաթիա, Բերճեսկի Բազար
Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ
Փորձառու և գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Գնաց. 223 Խառն Առտ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 224 Խառն Իրկ.
Ժ. Վ.			Ժ. Վ.
10 20	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն. 1 32
11 02	»	Կէօքճէ Քիւրք	մկն. 12 52
12 —	»	Սապոնճը Բունար	» 12 10
12 59	»	Ալաքէնա	» 11 12
1 41	»	Զէքիւրլէր	» 10 23
2 40	»	Տէօյէր	» 9 35
3 09	»	Իշճանիյէ	» 8 50
3 34	»	Համամ	» 8 24
3 44	»	Կոզլիկէօլ Համամ	» 8 14
4 11	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն. 7 43
4 31	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն. 7 23
5 11	»	Պէօյիւք Զօյանլար	» 6 50
6 06	»	Զայ	» 6 03
6 51	»	Իսհաքլու	» 5 10
7 15	»	Սուսուրլուք	» 4 45
7 46	»	Աք չէհիր	» 4 23
8 18	»	Ազարի քէօյ	» 3 43
9 —	»	Զավուշճը քէօյ	» 3 05
9 38	»	Իլկին	» 2 33
10 25	»	Գարաբն-Խանը	» 1 39
11 20	»	Սէրայ-Իսի	» 12 57
11 52	»	Մէյսան	» 12 17
12 52	»	Բունար-Պաշը	» 11 12
1 30	ժմն.	Գոնիա	մկն. 10 30
Իրկ.			Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Գնաց. 122 Առ. ն Առտ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 13 Խառն Իրկ.
Ժ. Վ.			Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն. 10 —
1 44	»	Աք Բունար	մկն. 9 18
1 24	»	Ալբիւ Քէօյ	» 8 46
2 4	»	Գէյլիք Ախուր	» 7 58
3 9	»	Սարիքէօյ	» 7 1
4 58	»	Գէչէր	» 6 4
4 35	»	Սոսիլէր	» 5 27
5 9	»	Գէյլիք Քէօփրիւ	» 5 —
6 3	»	Բօլաթլի	» 4 16
7 21	»	Մալի Քէօյ	» 2 49
8 15	»	Սէյնէան Քէօյ	» 1 47
9 —	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն. 1 —
Իրկ.			Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Գնաց. 424 Խառն Իրկ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 421 Խառն Առտ.
Ժ. Վ.			Ժ. Վ.
7 17	մկն.	Համիտիէ	ժմն. 5 22
7 35	ժմն.	Ատապազար	մկն. 5 40

ԱԼԱՇԵՀԻՐ - ՔԷՕՓԱՀԻՍԱՐ

ԵՐԹ		Գնաց. 322 Խառն. Առտ.	324 Խառն. Իրկ.
Կայարան		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալաշեհիր	մկն.	1 05	11 15
Քէլեմլիք	ժմն.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ		Գնաց. 321 Խառն. Առտ.	323 Խառն. Իրկ.
Կայարան		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօփահիսար	մկն.	12 10	10 55
Ալաշեհիր	ժմն.	12 30	10 35

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԷՖ
Ընդարձակ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսմանլիի

Անուանք	Թուականք	Անուանք	Թուականք	Անուանք	Թուականք	Անուանք	Թուականք
Ալպանս	1062	Տիրաս	4511	Հիրապլիս	1581	Մարսէլիա	3709
Ալէքսանդրիա	3607	Տամիզ	938	Հիմալայա	3720	Մէրսէյ	3557
Անէլլա	1541	Տաւրաս	2382	Հարթֆիրտ	1600	Մէլ	1057
Աքիլլէս	2377	Տրանզիտ	1713	Համբուրգ	595	Մանչեսթրլ	
Գասոնս	1822	Տիմոս	504	Խարս	2354	Մուրիլլա	3419
Գարամոնտ	1264	Էրզրում	3454	Խառնս	5540	Նէգրա	1939
Գրիֆիլա	4451	Էլեանորա	1530	Ձիլնա	1080	Օսիս	4100
Դէլլրա	1371	Էրզրում	1841	Ղլեոս	1053	Քանիֆիս	4036
Դալիլա	1827	Ֆիրաս	954	Գալիլիա	2607	Օրլանս	1535
Դարէս	1244	Ֆիլանտա	1828	Գրանտ	1700	Բալերմ	34587
Դարդ	1094	Ֆլամինիա	349	Լէս	1053	Բալ	510
Զիգաս	2729	Ֆրանսիքա	4582	Լէրանթ	2272	Բիլլէս	3329
Հուրէթ	1831	Կալիլէա	3060	Լիվարպուլ	1643	Բիթնալս	1553
Գալաթաս	4235	Կիլանս	1143	Լարենս	3191	Բալլ	1613
Գանիս	2905	Կոզլ	1011	Մալտա	724	Բոսֆէր	1789
Գրաս	895	Կրանս	1635	Մարգենս	1273	Բոլպաքիս	136

Ընդհանուր վաճառքով հաշիւն հոս հատած են.

Միքասս չոգենաւը, նաւապետ Թորր։
Քասքիլլս չոգենաւը, նաւապետ Ճոն։

Ընդհանուր վաճառքով հաշիւն հոս կը սպասուի.

Ֆլարս չոգենաւը, նաւապետ Պէյնիկ, մայիս 15ին։
Մարոֆֆս չոգենաւը, նաւապետ Մաք Լօուէն, մարտ 31ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ԲՐՈՏՀՈՏ
Թիւ. 38—39, Թիւնէլ Մէյլէթ խան, Ղալաթիա 16 50—48

Cie RUSSIE
Navigaïion à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Մարտ
Դ. 4/17 Իզմէպլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դ. 4/17 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 5/18 Իզմիր, Պիրէոն և Աղէքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 6/19 Սէվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 7/20 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 7/20 Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիօս, Հոռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոռ-Սաիտ և Աղէքս. ժամը 4ին։

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբոդ եւ ապրանք փոխադրող
օգնեցեալ

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայդօգրիս
Միենս	Էսկիսիս
Բաքսիս	Գուզգիրիս
Թէյպր	Մօհրիս
Նարաօճ	Ցայնի
Նավարին	Նարօս
	Թիպս

Առաջին գծագիր շոգենաւերը շաբաթական մեկնումներ կ'ունենան, նաւուն մէջ ընդարձակ աստիճաններ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ անոնց ճամբորդներու համար տեղերուն մեծութիւն ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ամենամեծագոյն թեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղերուն չունին։ ուղղորդի
Կ. Պոլսէ Լիվերպուլ Ա. կարգի գին £ 16
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի գնանակներին որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիայ մաքրելու համար՝ իրենց հրամանները ուղղեն շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւամատոյցներէ ուղեւորներ առնելու համար տարանքներ չ'ընդունուին։

Դիմել աս. Ջ. Վ. ՈՒԻԹՄԱԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուլիթալ խան, Գալիլ գարու, Գալիս
ՁԷՅԹ ՄՕՍ Ընկ.
50—48 31 Ձէյթ Սգրիպ, Լիվերպուլ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ՍՐԼՆԿ
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Մարտ 23ին, Իսքէնդր, Սեւ ծովէն
Մարտ 30ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մարտ 17ին, Ժօնի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Մարտ 24ին, Իսքէնդր, Մուսանիա և Մարսիլիա
Մարտ 31ին, Ֆրիժի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիբի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ։
15 Թ. ՌԷՊՈՒ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ
Ժամանակացոյց կոխմբ. երու երթկան.
1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ
ԷՊՈՆԻԱ — ԷՐԷՑԼԻ — ՊՈՒԼԳՈՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան	Կոխմբ. 603 Ուղր. եւ Ճմբ. Առտ.
Գոնիա	մկն. 11 —
Գաչին խան	11 31
Զուսրա	12 15
Արքդ. Էօրէն	12 43
Մանասուն	1 12
Գարաման	ժմն. 1 43
	մկն. 1 58
Սիտրօվա	2 24
Այրանկը-Տէրպէնտ	3 14
Ալտա	3 50
Երէյլի	ժմն. 4 15
	մկն. 4 45
Գուլիսրլու Իրիկուն	ժմն. 5 —

ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան	Կոխմբ. 604 Ուղր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Գուլիսրլու	մկն. 5 20
	ժմն. 5 38
Երէյլի	մկն. 7 20
Ալտա	7 47
Այրանկա-Տէրպէնտ	8 31
Սիտրօվա	9 13
Գարաման	ժմն. 9 37
	մկն. 9 52
Մանասուն	10 25
Արքդ. Էօրէն	10 54
Զուսրա	11 30
Գաչին խան	12 06
Գոնիա Իրիկուն	ժմն. 12 35

59—30

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ